

„Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“

Spet zveni v mrzlo decembrsko noč angelska pesem »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!«

Voščilo velja za mir med narodi in ljudmi, pa tudi za mir v ljudeh samih. Slišali naj bi ga predvsem tisti mogočnejši, ki govore o razorožitvi, a hkrati zalagajo svoje vojske z vedno hujšim napadalnim orožjem. Govore, da hočejo braniti mir, toda braniti mir z ogražanjem miru je nesmisel. Zatrjujejo, da hočejo z orožjem zaščititi ideale svobode, samoodločbe narodov in socialne pravičnosti, istočasno pa sami kratijo iste pravice svojim in drugim ljudstvom ter jim s svojim ravnanjem jemljejo vero v te ideale.

Vsaj na sveti večer naj bi velikaši ne glede na ideologije, ki jih delijo, prisluhnili petju angelskih glasov ter sklenili rešiti človeštvo strahu pred bodočnostjo. V toplem krogu svojih družin naj bi mogočniki tega sveta obstali ob posteljici lastnega spečega otroka in pomislili na njegovo bodočnost, pa tudi na bodočnost vseh

tujih otrok in se jih usmilili. Bolj kot pisani ideali je važna človečnost, a resnične človečnosti je zmožna samo ljubezen.

Angelsko voščilo pa je namenjeno tudi nam vsem in vsakomur posebej. Današnji človek je duševno razrvan, neumirjen, poln hlepenja po tistem, kar se imenuje »višja življenjska raven«. V hlastanju za vedno novimi stvarnimi dobrinami niti nima časa, da bi jih užival, tem manj za premišljevanje o višjih, duhovnih dobrinah.

Besedi, ki ju sodobni človek največkrat izreče in napiše, sta »boj« in »problem«. Ti dve besedi bi imeli smisel in upravičenost, če bi izražali človekovo teženje po lepšem in boljšem življenju v smislu večje pravičnosti in večje medsebojne ljubezni med ljudmi, teženje po takem življenju, v katerem bi človek, rešen strahu pred pomanjkanjem, lažje živel po svoji vesti in v miru s seboj in z drugimi. Tako pa brezobzirno in neprestano hlastanje za vedno višjim »življenjskim standardom« ne prinaša človeku ne miru in ne sreče.

(Nadaljevanje na 2. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

DE GAULLE DRŽAVNI POGLAVAR

V nedeljo, 21. decembra, je bil general De Gaulle izvoljen s približno večino 80 odstotkov za predsednika francoske republike.

Dva protikandidata sta nastopila le zaradi lepšega, dobro vedo, da ne moreta resno tekmovati z De Gaulleom. Pri volitvah so bile tudi smešne stvari: tako je nekdo glasoval za pokojnega maršala Pétaina, drugi pa je oddal glas za papeža Janeza XXIII.

De Gaulle, ki bo prevzel predsedniško službo šele 8. januarja, čakajo težke naloge in mnogo dela. Po novi ustavi bo namreč združena v rokah državnega poglavarja zelo velika oblast. Nanj preidejo namreč mnoge pravice, ki jih je imel doslej parlament, deloma pa tudi del dosedanje oblasti vlade. Država se bo v glavnem upravljala tako, kakor bo on hotel. Velika odgovornost bo slonela na njegovih ramenih tudi zato, ker ne bo le glavar republike, marveč tudi predsednik Francoske skupnosti narodov, v kateri so vključene vse prekomorske posesti in med njimi tudi dežele, ki so pred kratkim postale samostojne dežele z lastnimi vladami in parlamenti.

S predsedništvom De Gaulle, ki bo po ustavi trajalo 7 let, se začenja vsekakor nova doba v politični zgodovini francoskega naroda.

SKRITA KRIZA FANFANIJEVE VLADE

Amintore Fanfani je ostal kar trikrat pri tajnem glasovanju poslanske zbornice v manjšini. Zoper njega so glasovali tudi pristaši njegove lastne stranke, čeprav nihče ne ve, kdo so to bili, ker se vsi lepo skri-

vajo in nočejo s svojimi imeni na dan. V obraz se delajo, kot da so podporniki vlade in zvesti člani stranke.

Medtem je Fanfani zabredel v nove težave. Parlament je bil z njegovim odobrenjem sestavljen posebno komisijo, ki naj preišče zadevo tako imenovanega »božjega bankirja Giuffreta«, o katerem je govorila vsa Italija.

Nekdanji mali bančni uradnik Giuffrè je zaslovel zlasti po severnem delu države po tem, da je gradil ali obnavljal župnišča in samostane, zidal z neverjetno lahkoto in radosnostjo župnikova kino dvorane in prosvetne domove za katoliško mladino ter sploh širokosrčno podpiral vse cerkvene ustanove.

V njem so gledali duhovniki in redovniki pravega dobrotnika in skoro čudodelnika, zakaj denar, ki ga je mož trošil v te namene je šel v milijarde. Nastalo je vprašanje, od kod Giuffretu tolika sredstva. Preiskava je dognala, da na kaj preprost način.

Giuffrè je obljubljal ljudem in organizacijam, ki so mu dajale denar na »upravljanje«, silne obresti: nekaterim po 30, po 50 ali celo po 100 odstotkov.

Minister Preti odstopil

Ker je te obresti res izplačeval, so mu od vseh strani dobička željni ljudje in tudi komunisti ponujali denar. Kako je mogel Giuffrè tolike oderuške obresti plačevati?

Na ta način, da je jemal denar za obresti od kapitalov, ki so mu jih neprestano ponujale pohlepne osebe in ustanove. Dokler

so Giuffretu od vsepovsod pritekali denarji »na upravljanje«, je stvar lepo šla, ko so se ustavili, je pa prišlo do neizogibnega poloma. Cela vrsta ljudi ni izgubila samo obresti, ampak tudi kapitale, ki gredo spet v milijarde.

Da se je početje Giuffreta razkrinkalo, je zasluga socialdemokratskega finančnega ministra Pretija, ki je proti njemu odredil uradno preiskavo.

Parlamentarna komisija mu tega ni zamerala, pač pa ga je uradno grajala, ker je vso stvar prehitro spravil v javnost ter tako uspehu svoje preiskave precej škodil. Preti je zavoljo te graje poslal Fanfaniju pismo, s katerim mu javi svoj odstop, kar ni moglo pomeniti nič drugega, kot da socialni demokratje odpovedujejo svoje sodelovanje v vladi in bo moral Fanfani odstopiti.

To pa ni bilo po duši niti Fanfaniju niti socialdemokratskemu voditelju Saragatu. Zato sta sklenila, da za sedaj ne vzameta uradno na znanje Pretijevega odstopa, temveč počakata na konec božičnih in novoletnih počitnic parlamenta. S tem je Fanfani dobil približno mesec oddiha, a veliko vprašanje je, ali se mu bo posrečilo ohraniti na oblasti svojo dosedanje vlado.

NIČ VEČ JETNIK

Ivan XXIII. kaže vedno bolj svoj demokratični značaj. Te dni je šel z avtom na sprehod in, ko je šofer hotel zaviti v vati-kanske vrtove, mu je papež namignil, naj se peljeta malo v rimsko okolico. Prišla sta v 20 kilometrov oddaljeni Monterotondo, kjer je papež izstopil in se sprehajal po glavni cesti, ne da bi ga bil kdo spoznal, ker je bil oblečen kot navaden duhovnik. Šele ko sta se vrnila, so v Vatikanu osupli zvedeli, da je papež pretrgal staro tradicijo o vatikanskem jetniku.

*Vesel božič in srečno novo leto želi
sotrudnikom, naročnikom, bralcem
in vsem Slovencem*

NOVI LIST

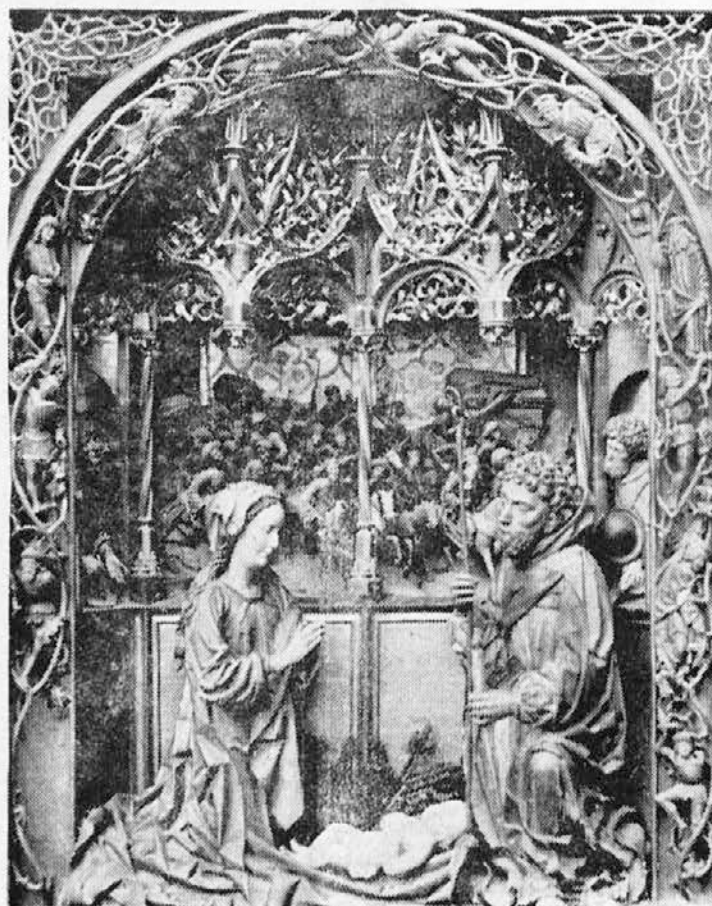
„Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji!“

(Nadaljevanje s 1. strani)

Statistike dokazujejo, da je največ samomorov prav v deželah z najvišjo življenjsko ravni. Materialna blaginja te ne varuje pred obupom, te ne rešuje strahu pred bodočnostjo. Statistike zopet pričajo, da je največ živčno bolnih in blaznih ljudi ravno v deželi najvišje življenjske ravni. Lahko je živeti brez hladilnika, težko brez srčnega miru in brez ljubezni.

Nocoj torej, postoj človek, in se spomni, da so poleg stvarne blaginje še drugi, višji, evangeljski blagri, ki edini nudijo človeku pokoj srca in resnični duhovni mir. Samo človek, ki nosi tak mir v sebi, se lahko veseli življenja.

S pripravljenim srcem sprejmi sladkost oznanila: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!«

Hans Klocker — Jaslice iz leta 1500

O POMENU NAJNOVEJŠEGA ZNANSTVENEGA USPEHA AMERIKE

Človeštvo v borbi za trajen mir med narodi

Človeški glas iz vsemirja - Amerika je dosegla Rusijo - Mikojanova pot čez morje

Pretekli četrtek so ameriški učenjaki dosegli v tekmi z ruskimi fiziki uspeh, ki utegne imeti daljnosežne posledice za vse človeštvo.

Štirinajst mesecev po izstrelitvi prvega ruskega sputnika, s katerim se je Sovjetska zveza postavila na čelo atomskega napredka našega časa ter tudi v vojaškem pogledu pustila za seboj Ameriko ter strla s tem v njenem prebivalstvu dotedanje zavest popolne varnosti in neranljivosti Združenih držav, se je zgodilo nekaj, kar je vrnilo Amerikancem zgubljeno samozavest in narodni ponos.

Z rta Canaveral so njihovi fiziki pognali v vesoljstvo umetni satelit, mnogo večji in težji kot vsi trije ruski sputniki, ki kroži sedaj z blazno hitrostjo 24 tisoč kilometrov na uro okoli zemlje.

Hruščev se je svoj čas samozavestno šalil, da so ameriške umetne lune »velike kot pomaranče«, medtem ko je bilo vsemu svetu znano, da tretji ruski sputnik tehta nič manj kot poldrugo tono. Sedaj pa je Hruščev doživel, da se vrtili okoli zemeljske oble ameriški satelit, težak nič manj kot 4 tone. To je krožeči železniški voz, v katerem bi našla mesta najmanj petdesetorica oseb.

ČLOVEŠKI GLAS IZ VSEMIKJA

Toda to ni še vse. Ko so ameriški fiziki pripravljali odstrel meseca Atlasa na Canaveralu, so dali v Atlas gramofonsko ploščo z Eisenhowerjevim božičnim voščilom človeštvu. V trenutku ko se je krožeči satelit približal ameriški celini, so z zemlje poslali proti njemu znak, da bi sprožili magnetofon, kar se jim je popolnoma posrečilo. Kar naenkrat se je začel iz vesolja glas: »Tu vam govori predsednik Eisenhower...«

Prvič v zgodovini so ljudje zaslišali človeški glas iz vsemirja. Pravo čudo, ki nas prešinja s strmenjem nad napredkom znanosti.

Toda Amerikanci so naredili še drug poskus, ki jim je takisto uspel. Poslali so z zemlje na drveči satelit nov Eisenhowerjev nagovor ter poskrbeli, da so se njegove besede vtisnile na trak magnetofona v luni. In vpsit se je zaslišala iz vesoljstva človeška govorica.

Ta uspeh dokazuje, da bo s časom mogoče pošiljati radijske oddaje v vsemirje, od koder se bodo mogle prenašati na sprejemnike vsega sveta.

Četrta novost pa je ta, da so Amerikanci uspeli določiti in uravnavati z zemlje smer potujočega satelita ter mu natančno predpisati pot, ki jo mora iti.

VOJAŠKE POSLEDICE

Vsi ti napredki se zde na prvi pogled samo znanstvene prirode, a imajo v resnici tudi velik vojaški pomen. Če razpolagajo namreč Amerikanci s toliko odstrelno silo, da lahko pošljejo v vsemirje kar štirinast tisoč lun, je jasno, da morejo isto energijo uporabiti tudi za prekooceanske atomske izstrelke, v katerih so bili Rusi do danes v polni premoči.

Žena pokojnega ameriškega predsednika gospa Eleanor Roosevelt je imela pred kratkim v Bostonu govor, v katerem je povedala, kaj ji je dejal Hruščev ob njenem zadnjem obisku v Moskvi. »Če bi prišlo do nove svetovne vojne«, je rekel, »bi bili Velika Britanija in vsa zapadna Evropa že prvi dan uničeni«. Isto bi se zgodilo drugi dan z Združenimi državami.

Danes, ko je vsakomur jasno, da bo Amerika v doglednem času razpolagala z neprimerno močnejšimi medcelinskimi atomskimi izstrelki kot Sovjetska zveza in povrh s takimi, ki jih je mogoče natančno voditi na prej določeni kraj kjerkoli na zemlji, bi Hruščev ne mogel več tako samozavestno govoriti, kot je z gospo Rooseveltovo. Sedaj velja namreč tudi za Rusijo, da bi bila v primeru nove svetovne vojne »v dveh dneh uničena«.

POLITIČNI NAPREDKI

Dosedanje razlike v atomskem orožju med obema orjakoma, Ameriko in Rusijo, so v bistvu izenačene. Nekateri inozemski strokovnjaki celo trde, da je Amerika Rusijo posekala ter zavzela spet prvo in vodilno mesto na atomskem področju.

Ali je to res, je seveda težko ugotoviti, ker ne vemo, s kakšnimi izumi, ki jih drži v tajnosti, še razpolaga Rusija. Toda že to, kar se je prejšnji teden zgodilo na rtu Canaveralu, zadostuje, da močno vpliva tudi na politične razmere v svetu.

To se je opazilo že na zadnjem zborovanju zapadnjakov v Parizu, kjer je ameriški zunanji minister Dulles nastopal z izredno gotovostjo in samozavestjo. Na njegovo pobudo so tri zahodne velesile in zatem vsi ostali člani Atlantske skupnosti brez omahovanja odločno odbili ultimati Nikite Hruščeva glede Berlina.

Vpliv zadnjega važnega uspeha ameriške znanosti se spozna tudi v pisanem odgovoru, ki so ga poslali zahodnjaki v Moskvo. V njem naglašajo, da bodo za vsako ceno ostali s svojimi četami v Berlinu. S tem so hoteli najprej povedati svetu in Moskvi, da se prav nič ne plašijo groženj z vojno Nikite Hruščeva.

Splošna pogajanja

Pač pa so zavezniki pripravljeni začeti vsak čas z boljseviki pogajanja, v katerih naj bi se z miroljubnimi sredstvi rešilo vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo, na katero čaka nemški narod zaman že 14. leto. V okviru take splošne ureditve se bo razčistila tudi zadeva Berlina.

Glavna ovira, da se do danes ni še sklenila mirovna pogodba, je v naslednjem. Adenauer in z njim vse zahodne države zahtevajo, naj o bodoči usodi Nemčije odloča svobodno glasovanje prebivalstva v obeh delih Nemčije. Da bi se pri takih volitvah, ki so načelno edino pravilne, ogromna večina Nemcev izrekla za enotno, demokratično in nekomunistično državo, je jasno tudi Hruščevu.

Ker pa to pomeni, da bi vzhodna komunistična vlada ob takih volitvah enostavno zginila s površine ter bi zatem celotna Nemčija stopila v protikomunistični tabor zapadnjakov, se Moskva sliči rešitvi najodločnejše upira. »Ali smo se zato borili proti Hitlerju«, se sprašujejo v Moskvi, »da sedaj žrtvujemo vse s krvjo izvojevane pridobitve v Nemčiji?«

MIKOJAN POJDE V AMERIKO

Nekateri državniki na zapadu trde, da so svobodne volitve sicer edini pravični izhod iz krize, toda zahtevati od boljsevikov, da jih sprejmejo brez katerekoli protiusluge je nepolitično in zato neizvedljivo.

Mnogi Angleži menijo, da je treba Rusom ponuditi kot protiuslugo, naj se vsa Nemčija proglasi za razoroženo nevtrarno ozemlje, kateremu naj bi se morda priključile še druge srednjeevropske države, kot so Češkoslovaška, Ogrska in Poljska. To bi bilo za Rusijo jamstvo, da jih Nemčija lepega dne spet ne napade.

Združenje Nemčije se pa lahko izvrši tudi na ta način, da se spojita njen zapadni in vzhodni del v enoto, v kateri bi obe državi ostali samostojni, ena bi bila demokratična, druga, če si to želi, socialistična oziroma komunistična. Za slično rešitev se je te dni izreklo glasilo angleških liberalcev Manchester Guardian.

Da pa je treba zamotano vprašanje mirovne pogodbe z Nemčijo slej ali prej rešiti, so si edini vsi, ravno tako zapadnjaki kot boljseviki.

Hruščev meni, da bi se Rusija morala v ta namen sporazumeti v prvi vrsti z Združenimi državami. To je globlji in pravi vzrok, zakaj bo njegov glavni sodelavec Mikojan šel kmalu v Ameriko ter se tam sestel z Eisenhowerjem in Dullesom.

Ker so se po najnovejših ameriških uspehih atomske vojaške sile obeh velesil neko izravnale, lahko upamo, da bo mnogo lažje kot prej prišlo do sporazuma, kar si vsi miroljubni ljudje na svetu iz dna duše želijo.

NIKITA HRUŠČEV ZMAGUJE

Hruščev je na zadnji seji osrednjega odbora ali centralnega komiteja boljševiške stranke v Moskvi spet ostro napadel Molotova, Malenkova, Kaganoviča, Šepilova in tudi svojega predhodnika na položaju načelnika vlade Bulganina, češ da so bili nasprotniki stranke ter delali na vse pretege, da bi onemogočili uresničenje sklepov njenega XX. občnega zbora.

Tedaj je prisotni Bulganin prosil za besedo ter doslovno izjavil: »Vse, kar so Hruščev in tovariši tu rekli, je polna resnica«. Zatem je začel sebe zelo odločno in podrobno obtoževati in napadati.

Ko je 1. 1957, je dejal, skupina Malenkova in tovarišev začela delovati, sem se ji priključil. »Ker sem bil tedaj ministrski predsednik, nisem bi bil samo sokrivec, marveč kar njihov kolovodja. Člani skupine so se sestajali v mojem uradu, kjer so se dogovarjali o boju, ki ga je treba voditi zoper stranko«.

Po svetu

ČILE — Nekemu poljedelcu so zajci povzročili na posestvu silno škodo. Zato jim je nastavil hrano, pomešano z uspavalnim praškom. Zjutraj je iznajdljivi mož polovil velikansko število spečih zajcev, ki jih je z lepim dobičkom prodal na trgu.

VELIKA BRITANIJA — Kot drugod po svetu so kadilci tudi na Angleškem navajeni metati cigaretno ogorko na tla. Neko sodišče je pa sedaj odločilo, da spadajo tudi ogorki med odpadke, ki jih je treba vreči v nalašč za to določene posode, razpostavljene po ulicah.

NAROČNIKE IN BRALCE NOVEGA LISTA OBVEŠČAMO, DA BO ZARADI MNOGIH ZAPOVRSTNIH PRAZNIKOV PRIHODNJA ŠTEVILKA NOVEGA LISTA IZŠLA V ČETRTEK, 8. JANUARJA 1959.

ne po ulicah. Izšel je poseben zakon o čistoči na cestah in trgih, po katerem kadilcu lahko naložijo kazen do 15 tisoč lir, če zažene ogorek na tla in ga redar zasači. Angleške ulice so vsekakor bolj snažne kot naše.

Angleži imajo navado, da se v vseh mogočih zadevah obračajo na redarje, sprašujejo jih zelo pogosto tudi, kolika je ura. Da jim olajšajo posel, so oblastva sklenila oskrbeti stražnike s čeladami, v katere je ura kar vdelana in na zunaj vidna.

V Londonu so na dražbi prodali 552 dežnikov, ki so jih potniki pozabili na mestnih avtobusih. Med njimi so skoro vsi ženski.

KITAJSKA — Akademija znanosti je odpotila v puščavo Tarim odpravo, ki je tam odkrila sledove tisoč let starega mesta. Njegovo obzidje je visoko 5 metrov. Starinoslovci so izsledili tudi ostanke velikih poslopij in poljedelskega orodja ki so ga kitajski kmetovalci rabili v 7. stoletju po Kristusovem rojstvu.

O B V E S T I L O

Naročnike, ki niso še poravnali naročnine, prosimo, naj to store še pred koncem leta.

Uprava Novega lista

NOVICE

»Bili smo zločinci!

Svojo samoobtožbo je Bulganin zaključil z ugotovitvijo, kako šele zdaj razume, da je bila politika osrednjega odbora »modra in veleumna« ter delovanje skupine, kateri se je bil priključil, »zločinsko«. Čudi se, kako je bilo mogoče, da se je »dal potegniti v tako blato«.

Vsi nepristranski ljudje se najprej sprašujejo, kakšnih posebnih sredstev se poslužujejo boljševiki, da spravijo celo svoje bivše voditelje do tako strašnih samoobtožb. Morajo biti res umetniki! Politiki pa ugotavljajo, da postaja Hruščev vsekakor resnični gospodar stranke in s tem Rusije.

Buganina je poslal v Kavkaz kot voditelja nekega odnotnega gospodarskega sveta, slavnega vojskovodjo in Eisenhowerjevega prijatelja maršala Žukova je poslal v pokoj, Molotova in vse ostale je razpršil na vse strani Sovjetske zveze, tako da je ostal zdaj edini gospodar v stranki in državi.

Toda sam Bog ve, ali ne bo nekega dne moral tudi on samega sebe ravno tako obtoževati, kot je storil zdaj Bulganin!

NOVA ČLANICA

S tem da je sprejela ta mesec med svoje članice zapadnoafriško republiko Gvinejo, je Organizacija združenih narodov povečala število priključenih držav na 82. Ker se temnopolti narodi zmerom bolj osamosvajajo ter postajajo tudi politično neodvisni, je pričakovati, da bodo azijsko-afriške države tvorile s časom v Združenih narodih večino.

PROTI ALKOHOLIZMU

Protestantski bogoslovec Troitchell je odlični borec proti alkoholizmu. Izdal je tudi knjigo »Živite brez opojnih pijač!«. Oni dan se ga je pa tako nakresal, da so ga pijanega odveleli v ječo. Ravnal se je po načelu: Ne glejte, kaj delam, poslušajte, kar učim!

POVIŠANE PLAČE

De Gaullova vlada je izdala odlok, s katerim so bili povišani mesečni prejemki francoskih poslancev in senatorjev. Prej je plača znašala 300 tisoč frankov na mesec, v novi republiki je pa skočila 387 tisoč frankov ali na nekaj več ko pol milijona italijanskih.

PREROKOVANJE

V Hannoverju na Nemškem živi vedeževalka Buchel, ki so jo pred kratkim obiskali časnikarji, ker so se njene prerokbe v večini primerov uresničile.

V Rusiji, je rekla, se bo marsikaj spremenilo. Ob koncu 1. 1959 ne bosta več na

krmilu Hruščev in Mikojan. V veliki Britaniji bo zatonila zvezda Macmillana in na površje pride mož z debelo glavo iz delavske opozicije. Tudi za kraljico Elizabeto in njenega moža bodo prišli težki časi. Prinčezinja Margareta se bo poročila.

POPRAVEK

Dr. Josip Agneletto nam je poslal naslednji popravek: »Ni res, da je dr. Agneletto odstopil in da ni bil izvoljen predsednik Slovenske demokratske zveze, pač pa je res, da je bil dr. Agneletto soglasno in na željo vseh zopet enodušno izvoljen za predsednika Slovenske demokratske zveze na Tržaškem, kateremu je bil dodeljen poslovodeči podpredsednik.«

O odstopu dr. Agneletta so nas obvestili nekateri udeleženci občnega zbora SDZ. Če je naša vest bila netočna ali celo neresnična, jo prav radi popravimo, ker nikomur nečemo vede delati krivice. Želeli pa bi, da bi se tako ravnali tudi naši politični nasprotniki, kar se žal čestokrat ne godi.

Uredništvo

RADIO TRST A

Nedelja, 28. decembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; **10.00** Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; **12.00** Vera in naš čas; **13.00** Kdo, kdaj, zakaj... Kronika sedmih dni v Trstu; **15.45** Nabrežinski zbor Avgust Tance; **17.00** »Ta ali ona«, veseloigra v treh dejanjih, ki jo je napisal Sabotino Lopez. Igrajo člani RO, vodi Slavko Rebec; **21.00** »Narava poje v pesmi: »Prišel hudi čas, prišla zima, mraz; **21.15** Po Jelka Cvetežar z orkestrom Franco Russo; **22.10** Koncert Tria Poluzzi - Ferretti - Marchi.

Ponedeljek, 29. decembra, ob: 18.00 Radijska univerza: F. Briatico: »Industrijska revolucija 19. stol.: Družina Falck in Pietro Bastogi«; **18.10** Brahms: Simfonija št. 3 v F-duru, op. 90; **18.45** Vokalni kvintet »Zarja«; **19.00** Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; **20.30** W. A. Mozart: »Čosi fan tutte«, opera v 2 dej. Orkester Tržaške filharmonije in Zbor Teatra »Verdi« vodi Luigi Toffolo.

Torek, 30. decembra, ob: 18.00 Z začarane police: Zora Bole: »Trije otroci«; **18.10** Simfonični koncert, ki ga vodi Antonio Pedrotti. Igra orkester Tržaške filharmonije; **19.00** Utrinki iz znanosti in tehnike; **21.00** Obletnica tedna: »Pred 50 leti je potres razdeljal Messino in Reggio Calabria«; **22.00** Umetnost in življenje: »Božični čas v podobah Pietra Breughela«; **22.15** Slovenski oktet; **22.35** Mendelssohn: Trio št. 1 v d-molu, op. 49.

Sreda, 31. decembra, ob: 11.30 Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in... »Kratek sprehod po našem koledarju«; **18.00** Radijska univerza: G. Colonetti: Pomenki o avtomatizaciji: »Avtomatizacija in stališče delodajalcev«; **18.10** Šoštakovič: Simfonija št. 6, op. 53; **18.40** Vokalni kvartet »Večernica«; **19.00** Zdravstvena oddaja; **20.30** Slovenske instrumentalne zasedbe; **21.00** »Lumpacij Vagabund«, veseloigra v enem dejanju, ki jo je napisal Johann Nestroy, igrajo člani SNG v Trstu, vodi Modest Sancin; **24.00** Novoletna voščila in Silvestrov ples.

Četrtek, 1. januarja 1959, ob: 8.30 Slovenski motivi; **9.00** Grieg: Peer Gynt; **10.00** Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; **16.40** Koncert sopranistke Ileana Bratuzeve; **17.00** »Salomino prerojenje«, igra v 3 dej., ki jo je napisal C. Meano, prevedel M. Jevnikar. Igrajo člani RO, vodi J. Peterlin; **20.30** Operetna fantazija; **21.00** »Naše kolednice«; **22.00** Čajkovski: Italijanski capriccio, op. 35; **22.15** Zbor »Vinko Vodopivec«.

Petek, 2. januarja, ob: 11.30 Predavanje: »Mala darila, veliko veselje«; **18.00** Radijska univerza: Iv. Artač: Življenje starih Egipčanov: »Delo izven doma«; **19.00** Širimo obzorja! Tehnika ustvarja nov svet: »Rakete«; **21.00** Umetnost in prireditve v Trstu; **21.20** Koncert sopranistke Ondine Otte; **22.00** Znanost in tehnika: »Triton, največja atomska podmornica«.

Sobota, 3. januarja, ob: 11.30 Življenja in usode: »Adnan Menderes, turški ministrski predsednik«; **16.00** Novela tedna: Ivan Pregelj »Runje«; **17.30** Velika dela slavnih mojstrov; **18.00** Oddaja za najmlajše: »Doživljaji kraljevega kuharčka«. Igrajo člani RO; **19.00** Sestanek s poslušalkami; **20.40** Zbor »Ljubljanski Zvon«; **21.00** Aleksander Marodič: »Vest Olivera Balckstona«. Igrajo člani RO.

Tržaškega

RADIO TRST V PLAMENIH

Prejšnji petek je okrog 8. ure zjutraj izbruhnil v palači Radia Trst velik požar, ki je povzročil ogromno škodo. Nekateri govorijo o 800 milijonih. Požar je verjetno nastal zaradi kratkega stika, do katerega je prišlo v 4. nadstropju v dvorani, katere stene so obložene s posebnim materialom, ki je zelo vnetljiv.

Na kraj nesreče so sicer takoj prišli gasilci, toda ker so se plameni čedalje bolj širili, so se pred poslopjem morali zbrati domala vsi tržaški ognjegasci, katerim so se kasneje pridružili še miljski. Po 5-urnem delu je bil požar pogašen.

Zgoreli sta 4. in 5. nadstropje, spodnja pa je hudo poškodovana voda, ki so jo gasilci metali na ogenj. Kljub požaru je slovenski spored ostal skoraj povsem neokrnjen, saj so že ob 12.45 nadaljevali z rednimi oddajami iz Avditorija v ul. Teatro Romano.

TRŽAŠKI POKRAJINSKI SVET

Na seji tržaškega pokrajinskega sveta, ki je bila prejšnji petek, so svetovalci z večino glasov odobrili obračun za leto 1957 ter obenem rešili več upravnih vprašanj. Od teh omenimo le, da je svet nakazal Kmetijskemu nadzorništvu 150 tisoč lir za tiskanje raznih strokovnih razprav. Pri tem je slovenski svetovalec g. Marij Grbec pripomnil, da je ogromna večina tržaških kmetovalcev slovenske narodnosti in da bi morale omenjene razprave iziti tudi v slovenščini. Predsednik prof. Gregoretti je izjavil, da bo pripombo g. Grbca sporočil Kmetijskemu nadzorništvu.

OPČINE

Nastop v otroškem vrtcu

V soboto 20. t. m. dopoldne je bil v slovenskem otroškem vrtcu na Opčinah prsrčen nastop najmlajših, h kateremu so bili povabljeni tudi njihovi starši. Udeležili so se ga v lepem številu, največ seveda mamic, ker so bili očetje tisti čas v službi. Otroke je pripravila za nastop njihova prizadevna vzgojiteljica, gospa Valerija Sinigoj-Magajna. Imela je veliko truda zlasti še zaradi tega, ker so otroci različne starosti, nekateri že tik pred šolsko dobo, drugi pa še prav majhni. Tako da ni bilo lahko vskladiti vaje z enimi in drugimi. To pa se je pridni učiteljici zelo lepo posrečilo.

Pri lepih jaslicah so otroci ginjaivo zapeli nekaj božičnih pesmi in ustvarili resnično božično razpoloženje.

Skupina deklic, Alenka, Patrizia, Rosana, Nada in Irenka, je nastopila v vlogi cvetk, ki se Jezuščku na ljubo razcvetejo prav na sveti večer. Bile so zelo ljubke in so sigurno izvedle svoj nastop ter žele veliko priznanje. Deklice Alenka, Rosana in mala ljubka Irenka so tudi deklamirale pe-

smice Jezuščku. Enako ljubko sta deklamirala dva dečka. Nastop je zaključila pesem »Sveta noč, blažena noč«, pri kateri so se mamic pritegnile otroškim glasovom in pri tem so se jim oči orosile od ganotja. Na koncu so se prsrčno zahvalile pridni in dobri vzgojiteljici za trud, ki ga posveča vzgoji njihovih malih.

Otroci so obdarovali svoje starše z lepimi srčki, ki so jih v vrtcu sami izdelali; a tudi oni so bili obdarovani z zavojčki bonbonov.

Prsrčnega nastopa sta se udeležila tudi naš g. župnik in ravnatelj šole.

Preko našega lista pa se zahvaljujejo gospa Valeriji, pa tudi gđc. Fridi za njun trud tudi tisti starši, ki se nastopa niso mogli udeležiti.

RICMANJE

Še o otroškem vrtcu

Minilo je že več ko eno leto, odkar je dolinska občina tako preuredila naše šolsko poslopje, da so v njem danes tudi prostori za otroški vrtec. Toda starši naših najmlajših morajo še vedno čakati, da se v vasi ustanovi vrtec. Medtem morajo svoje otroke pošiljati v oddaljeni Domjo, kar je zlasti hudo v zimskem času.

V Ricmanjih imamo, kot znano, tudi italijansko dvorazredno ljudsko šolo, katero obiskuje 8 otrok. Ti imajo popoldne tudi tako imenovani pošolski pouk (doposcuola), za katerega skrbi posebna učiteljica, ki prihaja iz mesta. Pošolskega pouka pa se ne udeležuje vseh 8 učencev, temveč samo pet, ker so trije iz Boršta in gredo po rednem dopoldanskem pouku domov.

Mi sicer nimamo nič proti, če so za vzgojo 8 italijanskih otrok na razpolago kar trije učitelji, a ne moremo z druge strani razumeti, zakaj in čemu oblastva nočejo ali ne morejo odpreti vrtca za 20 slovenskih otrok iz Ricmanj. Generalni komisar je od poslanstvu naših staršev bil svoj čas obljubil, da bo vrtec ustanovljen, a obljuba se ni še izpolnila in niso niti bili pojasnjeni vzroki, zaradi katerih se vrtec ni odprl.

Še vedno zato pričakujemo, da bodo oblastva javnosti sporočila, kako sploh name ravajo to važno vprašanje rešiti.

NABREŽINA

Razstava kamna

Razstava nabrežinskega kamna in njegovih izdelkov bo, kot se zdi, prihodnje poldne v Sesljanu ob morju. Devinski princ je namreč pristal, da se razstava, za katero je dala pobudo občina, priredi v pritličju seslanskega obmorskega hotela ter v bližnjem vrtu.

Pred kratkim se je pričel pouk v novem otroškem vrtcu. Ob tej priliki moramo žal spet ugotoviti, kako so se marsikateri slovenski starši grobo pregrešili proti svoji vesti in lastnim otrokom s tem, da so jih vpisali v italijanski oddelek. O tej zadevi bo treba čimprej izpregovoriti jasno besedo.

Virgilu Ščeku v spomin

Toda to ni bilo še vse. Ko so drugo jutro pred upostošeno pisarno dr. Červarja in dr. Stangerja spravljali spričo orožnikov na stran preostale na cesti ležeče spise, so meč gledalci stali tudi fašisti, ki so prejšnji dan napadli pisarno in bili dobro znani odgovornim oblastnikom, toda nihče se ni ganil, da bi katerega izmed zločincev zgrabil. Tako je tedaj liberalna in demokratična Italija ščitila imetje in osebo varnost svojih slovanskih državljanov.

20.

Dr. E. BESEDNJAK

FAŠISTI NA KRASU IN GORIŠKEM

Oborožene tolpe fašistov so se od časa do časa pojavljale tudi na Spodnjem Krasu, uganjale nasilstva v Štandrežu, Vrtojbi in Šempetru pri Gorici in se pognale zdaj pa zdaj celo do hribovskih vasi na Goriškem.

Nekega dne so se fašisti prikazali tudi v Postojni, središču Notranjske, kjer so želeli nemoteno odstranjevati slovenske napise, grozeč ljudem z bodočimi nasilstvi, če ne nadomestijo slovenskih napisov z italijanskimi. Njihovo početje v Postojni je obsodil tudi ugledni dunajski dnevnik Arbeiter Zeitung, ki je poročal, da je pri tej priložnosti prišlo do hudega spopada »med fašisti in Slovenci«, kar se pa ni zgodilo, ker se naši ljudje niso marali in mogli spoprijeti z gručo, oboroženo s samokresi in bodali.

To okolnost je generalni civilni komisariat v Trstu izkoristil ter izdal uradno izjavo, da je vest o »hudem spopadu« neresnična. O vsem ostalem, ki je bilo resnično, pa je vladno oblastvo previdno molčalo. Izjavo je priobčilo, ker ji je bilo vendar neprijetno, da se za divjaške razmere v Julijski krajini zanaša tudi neprizadeto inozemstvo.

Eden glavnih nagibov, da so fašisti prirejali pohode tudi v hrvatsko in slovensko podeželje, so bile bližajoče se volitve v rimsko poslansko zbornico, na katerih izid so hoteli pravočasno vplivati.

Misel na volitve v rimski parlament je vznemirjala fašiste zlasti zavoljo tega, ker je bilo vsakomur jasno, da bodo v njem zastopani tudi Slovenci in Hrvati iz Julijske krajine. Saj je bivalo na Goriškem, Tržaškem in v Istri nad pol milijona strnjeno naseljenih južnih Slovanov, katerih obstoj ni nihče mogel zanikati.

Jasno je bilo takisto, da njihovi poslanci ne bodo v Rimu molčali, temveč pred najširšo javnostjo na ves glas govorili o pravicah našega ljudstva ter o nasilstvih, ki jih predvsem po krivdi fašistov mora trpeti na rodni zemlji.

Črnosrajnikom je bilo vse to skrajno neprijetno, motila in nekako žalila jih je pa že sama misel, da živi v Julijski krajini naš narod in da bo imel celó svoje predstavnike v italijanskem parlamentu. To je bilo za fašiste krivično in izzivalno. Le tako si moremo razlagati, da so prišli na skoro blazno misel, ki je bila brez primere v zgodovini demokratične Evrope in same Italije.

OSTATI BI MORALI BREZ POSLANCEV

Fašisti so brez strahu in sramu razglasili pred vso javnostjo in v obraz vladnim oblastvom, da je treba za vsako ceno **preprečiti iz-**

(Nadaljevanje na 6. strani)

Vesele božične praznike in
srečno novo leto

vsem obiskovalcem in prijateljem

UPRAVA IN ČLANI SNG - TRST

== Dopisi iz Goriške ==

GORIŠKI OBČINSKI SVET

V preteklem tednu je imel goriški mestni svet zopet dve seji, in sicer v sredo ter petek. Na prvi seji je svetovalec Battello sporočil, da namerava mestno avtobusno podjetje ATA odpustiti šest nameščenecv ter spet zmanjšati število voženj. Govornik je zato predlagal, naj svet od podjetja zahteva, da svojo odločitev odloži, dokler občinska komisija, v katero naj se vključijo predstavniki vseh političnih skupin, vse zadeve temeljito ne preuči. Župan je obljubil, da bo ta predlog preučil odbor, ki bo o zadevi poročal na eni prihodnjih sej.

Nato je svet razpravljal o proračunu občinskih podjetij za leto 1959.

Proračun plinarne predvideva 3 milijone lir dobička, elektrarna naj bi imela 20 milijonov več dohodkov kot v letu 1957, vodovodno podjetje pa računa na 40 milijonov izgube. Za gradnjo raznih naprav v teh podjetjih bodo potrošili 65 milijonov.

Po poročilu je najprej govoril dr. Sfiligoj, ki je predlagal, naj se plinske cevi namestijo tudi v Štandrežu, vodovod pa naj se podaljša tudi v ulici Degli Scogli in ne le v ul. Brigata Etna, kot je predvideno. Svetovalec Battello se je zlasti čudil, zakaj nameravajo kupiti nove števec, ki bodo stali kar 11 milijonov. Svetovalec Bratuž je zaprosil, naj mu natančneje pojasni, koliko vode v mestu steče po nepotrebnem. Ravnatelj dr. Rigonat je dr. Sfiligoju pojasnil, da so že vprašali 200 pribivalcev iz Štandreža, ali želijo napeljati plin v hiše, toda samo 10 družin je sprejelo ponudbo. Župan je nato izjavil, da so že zagotovljena sredstva za napeljavo vodovoda v Gradiškuti in za podaljšanje vodovoda v Štmaru. Proračun podjetij je bil soglasno odobren.

Svet je nato odobril nakup več zemljišč za razširjenje raznih ulic v mestu ter sklenil odstopiti nekaj zemljišč raznim ustano-

vam, ki bodo sezidale hiše za uslužbence in brezdomce.

Na petkovi seji je podžupan odgovoril svetovalcu Battellu, da odbor sprejema predlog, naj se v komisijo, ki bo preučila položaj mestnega avtobusnega podjetja, vključijo predstavniki vseh strank.

Svet je zatem sklenil povišati za 20% pristojbine za stojnice na pokritem trgu. Sklep postane veljaven 1. januarja. Pri tem so razni svetovalci izrazili zaskrbljenost, češ da bodo zaradi nove pristojbine povišane cene vsemu blagu. Proti povišanju je bil zlasti svetovalec Bratuž. Župan je izjavil, da bo občina povsem preuredila trg, mu postavila streho in poskrbela hladilnike.

Na koncu je svet razpravljal o obračunu za leto 1958, ki se je prvič po vojni zaključil brez izgube. Obračun je bil odobren z večino glasov.

IZ DOBERDOBA

Konzorcij vzhodno-furlanskega vodovoda (CAFO) je na našem županstvu odprl urad, ki bo posloval vsak četrtek od 16. do 18. ure.

Od 39 milijonov lir, ki jih je ministristvo prejšnji teden nakazalo za razna dela na Goriškem, bo doberdobska občina dobila en milijon 737 tisoč lir za popravilo cest. Odprla bo tako novo delovišče, ki bo zaposlilo 20 delavcev 1520 delovnih dni.

Naša občinska podporna ustanova je obdarila 26 revnih otrok z zavoji, ki jih je pripravila prefektura s sredstvi iz sklada za zimsko pomoč. Občinska ustanova bo za revne otroke priredila tudi božičnico.

OBVESTILO BEGUNCEM

Delitev živeža bo v ponedeljek, 29. decembra, ob 15. uri od abecedne črke A do L vključene. Ostali bodo prejeli živež v torek, 30. decembra, ob 9. uri. Vsi so vabljeni k največji točnosti. Ta je zadnja delitev za begunce, ki so prejeli italijansko državljanstvo. Malo število ostalih nedržavljanov bo pravočasno obveščeno o načinu in kraju delitve.

Marijan Komjanc

OB ZAKLJUČKU POSLOVNEGA LETA 1958,
IN SICER OD 29. DECEMBRA DALJE BO PRI

KONFEKCIJI AL CORSO

GORICA - KORZO ITALIJA 7

VSESPLOŠNA RAZPRODAJA PO NAJUGODNEJŠIH CENAH

ROGATA IZBIRA MOSKE, ŽENSKÉ IN OTROSKE KONFEKCIJE
OBLEKE — POVRŠNIKI — SUKNJE — DEŽNI PLAŠCI ITD.

Volneni površniki	od 4.900 Lir dalje
Volneni jopiči	od 1.500 Lir dalje
Volnene moške hlače	od 780 Lir dalje
Srajce	od 490 Lir dalje
Dežni plašči	od 6.800 Lir dalje

IZREDNA PRILIKA!

IZREDNO NIZKE CENE!

Virgilu Ščeku v spomin

(Nadaljevanje s 5. strani)

volitev slovanskih ljudskih predstavnikov v parlament. To so imeli za svojo državoljubno nalogo, ki jo morajo izpolniti, pa naj se zgo-di karkoli.

Zakoni, po katerih je bila zajamčena ena-koprapnost in s tem volilna pravica tudi ita-lijanskim državljanom slovenske in hrvatske narodnosti, so jih prav malo brigali. Vlade in policije se niso bali. In zakaj naj bi se tu-di bali, ko so jim orožniki doslej dovoljevali celó, da požigajo tuje imetje. Policija je kveč-jemu zaradi lepšega tega ali onega med nji-mi aretirala, a ga kmalu zatem izpustila.

Oblast fašistov se je bila tedaj že tako raz-bohotila, da je njihova stranka postajala že nekaka druga vlada v naših krajih. Če so ljud-je hoteli imeti mir, se jim je zdelo najbolj praktično, da se dogovore kar naravnost s fa-šisti.

Tako se je primerilo na priliko v Trstu po požigu Delavske zbornice. Delavci, ki so se bali novih nasilstev, se niso obrnili za zaščito na državna oblastva, temveč so prosili vodi-telja fašistov Franca Giunto, naj sprejme nji-hovo odposlanstvo, kar se je tudi zgodilo. Na-mesto vladnega civilnega komisarja so delav-ci naprosili fašistovskega veljaka, da jim on zagotovi in zajamči svobodo osebe in imetja.

Nič ne more bolj žarko osvetliti, kako na-glo je tedaj razpadala liberalna in demokra-tična Italija. Fašisti so se čutili že tako varne pred oblastvi, tako vzvišene nad zakoni in tolikanj mogočne, da se jim ni zdelo neizved-ljivo preprečiti s silo izvolitev slovenskih in hrvatskih poslancev.

RESEN PROBLEM

Danes se človek vsemu temu čudi. Prijema se za glavo in enostavno ne more verjeti, da bi v omikani in demokratični državi **mogla in smela** nastopiti v javnosti stranka, ki ima v volilnem programu zahtevo, naj se z nasiljem onemogoči drugi politični organizaciji ali kar celi narodni skupini, da se posluži pravic, zajamčenih ji v splošnih zakonih in ustavi. Voditelje take stranke bi v urejenih razmerah, kakor hitro bi si drznili priti na dan s slični-mi grožnjami, nemudoma poklicali na odgo-vornost ter jih brez usmiljenja kaznovali.

Toda razmere, v katerih so l. 1921 živeli Slovenci in Hrvati naših krajev, niso bile nor-malne. Pri nas je vladal zakon pesti, ki je zmešal glave tudi drugače treznim Italijanom. Pravni in moralni pojmi so se bili tako zmed-li, da se je sprožila celo v tržaškem nefašistič-nem časopisju kar **resna razprava** o tem, ali naj se državljanom slovanskega rodu prizna volilna pravica.

Kar bi morala biti samo po sebi umljiva, za vse ljudi čiste pameti popolnoma nesporna stvar, je bilo naenkrat resen problem.

Tako se je znani, od Avstrije preganjani ita-lijanski rodoljub Bruno Ferluga čutil dolžnega pojasniti v listu Eri Nuovi italijanski naciona-listični javnosti, **zakaj** pritiče tudi Slovencem in Hrvatom volilna pravica.

(Dalje)

Beneška Slovenija

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Ob razpravi v Florenci

V ponedeljek se je pred porotnim sodiščem v Florenci začela zloglasna razprava proti 51 pripadnikom bivše Briško-beneške partizanske čete.

V Novem listu smo o tem procesu objavili že tri daljše dopise, a menimo, da je o njem potrebno spet spregovoriti, saj se zanj ne zanima samo naša ožja domačija, temveč vsa narodna manjšina v Italiji in vsa Jugoslavija.

Naše sinove obtožujejo, kot znano, veleizdaje in raznih vojnih dejanj, ki so jih označili za zločine. Toda ob začetku procesa v Florenci vstajajo iz svojih grobov dolge vrste naših narodnih mučnikov: Bidovec, Milošev, Marušičev, Valenčičev, Gortanov in ostalih, ki so jih spravili na oni svet politični procesi pred fašističnim posebnim sodiščem.

V zadnji številki Novega lista smo poudarili podobnost med florentinskim procesom in tistim, ki ga je uprizorila avstrijska oblast proti Srbom tik pred prvo svetovno vojno leta 1914. Med tema dvema procesoma je pa vseeno tudi velika razlika. Dunajski proces je bil namreč uperjen proti srbskim izobražencem, florentinskega pa vodijo v prvi vrsti proti našim preprostim kmečkim možem in fantom, ki jih je usodno vojno in revolucionarni vrtnec s tako usodno silo, da niso imeli svobodne izbire.

In danes, po 14 letih od zmage nad fašizmom in nacizmom, po boju, katerega so vodili skupno z vsemi antifašističnimi bo-

jevniki italijanskega in drugih narodov ter zavezniškimi vojskami, naj naši možje in fantje odgovarjajo pred sodiščem za vojna dejanja, ki so jim bila nujno vsiljena po neizprosni sili razmer. Kako čutijo srca naše domačije v teh usodnih dneh s temi možmi, lahko razume le človek, ki ve, da trpi duševno z obtoženimi nad tisoč njihovih domačih: sinov in hčera, žen, očetov in mater, bratov, sester in drugih sorodnikov. Koliko trpljenja po nepotrebnem, koliko mučnih skrbi za bodočnost naših revnih ljudi!

Kako modra je bila zato določba mednarodne mirovne pogodbe v Parizu, ki v 16. členu določa, da se ne smejo sodno preganjati tisti, ki so se v Italiji bojevali za vojne cilje zaveznikov. Zato upravičeno sodimo, da sodobna zgodovina ne pozna nizkotnejšega in odurnejšega procesa proti bojevnikom, ki so se med drugo svetovno vojno bojevali proti fašizmu in nacizmu. Skuhali so ga naduti nacionalistični krogi v Vidmu; naperili so ga proti Beneškim Slovencem, s katerimi že več kot 1000 let skupno živijo. Kakšni nacionalisti so to, ki na tak ogaben način škodujejo ugledu lastnega naroda in države pred svetom? Zato bi bilo treba ugotoviti, kdo so ti ljudje, ki so zakrivali, da je prišlo do tega smešnega in obenem prežalostnega procesa, ter jih pred vso italijansko javnostjo ožigosati kot resnične veleizdajalce!

Trohico upanja pa vendar še imamo, da bo florentinsko porotno sodišče pravilno in z vso potrebno stvarnostjo presodilo zgodovinsko ozadje vojnega in revolucionarne-

ga razdobja, v katerem so se dogodila dejanja naših požrtvovalnih bojevnikov, in da bo razglasilo pravično razsodbo. Ta razsodba more biti po našem prepričanju le oprostilna, če bo porotnikom in sodnikom pred očmi dejstvo, da bo o njihovi odločitvi sodila tista mednarodna javnost, ki je po vsestranskem in mirnem premisleku v 16. členu mirovne pogodbe hotela take politične procese popolnoma preprečiti. Bili bi prepričani v oprostilno razsodbo, če bi nas ne motila misel na zagrizenost nekaterih maščevanja željnih krogov. Čudno je tudi, da je proces določen tik pred dnevom, ko so nad betlehemsko planjavo angeli oznanili revnim pastirjem in vsemu svetu veselo voščilo: »Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!« Na drugi strani pa bi mogla resnično živa misel na to vzvišeno oznanilo razsvetliti duha florentinskega sodišča, da po svoji krščanski vesti izreče oprostilno razsodbo.

Naj končamo dopis s prisrčno besedo vsem sestram in bratom našega naroda. Naša zgodovina je polna hudih preizkušenj, ker smo gosposdarji važnega kosa zemlje v središču Evrope. Naš največji pisatelj Ivan Cankar pravi, da je Bog razsul na našo domovino polno prgišče čudovite lepote. A dal nam je zlasti dar velikega in po svojem bistvu globoko krščanskega duha, katerega je razumel celo tržaški italijanski pesnik, ko je o nas zapel, da smo narod, ki je prišel na svet za to, da ljubi in poje. In še več nam je vsemogočni Stvarnik dal, namreč duha, ki je vedno lačen in žejen pravice. To je naš največji zaklad, ki je obenem porok našega neuničljivega narodnega življenja.

63

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Toda tudi on se je naveličal te neutolažljivosti in jel kazati, da je tega dovolj. Elizabeta je pa znake bridko občutila in je primerjala cesarjevo obnašanje do sebe in do Schrattove. Po takem nastopu se je nekega dne bridko razjokala pri hčerki Valeriji:

»Čemu sem se rodila? Moje življenje je nepotrebno, saj stojim med cesarjem in gospo Schratt. Smešno vloga igram.«

Preden je za vedno utonila v svetu, je šla še enkrat obiskat smrtne sence sina. Ob obletnici smrti Rudolfove je pregovorila moža. Ja sta šla v Mayerling. Bila sta pri zadušnici v sobi, kjer se je sin končal. Soba je bila preurejena v kapelo. Kot mramornat kip je stala brez solz med mašo. Mirno, kot da se je vsa gora bolelosti zavalila v njeno dušo, je odšla, šla v tujino iskat večne pozabe.

Elizabetina odiseja

Cesarica je s svojim nemirnim sreem ostala sama. V ljudskih očeh je zaživela črno oblečena postava vladarice z gostim pajčolanom čez obraz kot živi kip nesreče. Mitus o preganjani in nesrečni materi se je še bolj razrastel, ko je zadnjih sedem let življenja blodila brez cilja po svetu iz kraja v kraj.

Na Dunaju ni vzdržala več. Dvorne sobane so jo spominjale na sina Rudolfa, ki ga ni bilo več. Očitala si je njegovo smrt. Pri možu ni našla razumevanja. Franc Jožef se je zakopal v državne papirje, ne v državne in vladarske posle.

»Kaj hočete z njim,« je nekoč v navalu obupa vzkliknila Elizabeta. »saj je še samo vojaški narednik.« Cesar jo je pustil na njeni poti, čeprav je vedno pošiljal za njo vlnudnostne brzogjavke in vsote denarja. Ona je pa pustila njemu cesarsko pisarno in — Schrattovo.

Od cesarske krone res ni imela nič. Ves sijaj bi bila dala za srečen trenutek kot mati in žena, posebno zdaj, ko se je njeno življenje tako izpraznilo.

Predala se je vetrovom, naj jo poneso, kamor hočejo.

V Doverju se je 1890. vkrcala na jadnico. Viharno morje je začelo ladjo tako premetavati, da se je cesarica ukazala privezati na jambor. Vsa premočena je strmela v peneče se valove in kljubovala razdivjani naravi.

V naglici si je ogledala Lizbono, nato je šla pot v Gibraltar. Tudi po deset ur na dan je begala po mestu in okolici, da so spremeljevalke od trudnosti kar omedlevalle.

Nekega dne ukaže kljub nemirnemu morju odpluti v Severno Afriko. Od tam na Korziko, kjer si je ogledala rojstni dom Napoleona. »Kako velik mož je bil,« je omenila, »le škoda, da si je zaželel cesarske krone.« Nemir je gnil Elizabeto dalje, v Firenzo, Neapelj, Pompeje.

V Italiji se je prekreala na svojo jahto Miramar; z njo je jadrala na otok Krk, kjer si je bila ukazala zidati vilo v grškem slogu.

Prvega decembra se je vrnila v grad Miramar, kjer jo je pričakoval cesar. Pregovoril jo je, da se je vrnila z njim na Dunaj, kjer je plemstvo že godrnjalo, da se vladarica potika že pol leta po svetu kot izgnanka. Udeležila se je nekaterih uradnih svečanosti na dvoru. Božičnega večera pa ni hotela preživeti v družinskem krogu hčerinih otrok. »Sreča živi samo v človeški domišljiji,« se je opravičila in se je zaprla v svoje sobane. Niti tihega veselja drugih ni mogla več prenašati.

Galeb v vetru

Komaj je Elizabeta čakala zgodnje pomladi, da je odplula na Krk. Klasično grško okolje jo je tako privlačevalo, da se je začela z vso vnemo učiti novogrščine.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

„Kateri dogodek v slovenskem slovstvu se vam je zdel v letu 1958 najvažnejši?“

Odgovorili so nam takole:

Naše uredništvo je razposlalo raznim uglednim slovenskim pisateljem, pesnikom in kritikom pisma z naslednjim vprašanjem: »Kateri dogodek v slovenski literaturi se vam je zdel v letu 1958 najvažnejši in zakaj?«

Prejelo je naslednje odgovore:

EDVARD KOCBEK:

»V letos objavljeni slovenski književnosti sem tu pa tam opazil delo, ki že razodeva večjo izvirnost in umetniško moč, vendar me nobeno izmed njih ni docela zadovoljilo. Zato pa sem v rokopisu spoznal poezijo, prozo in dramska dela, ki presegajo vse, kar je bilo letos tiskanega ali igranega. Ne vem, ali bo to izšlo v tisku ali prišlo na oder, vem le, da je razveseljavil dokaz nezadržnega snovanja in stvariteljskega razodevanja človečnosti v izmučenem, toda neugnanem narodu. Ta rokopisna dela so mi pomembna zato, ker se ne stiskajo v meje tradicionalno dovoljenega in miselno predpisane, kajti hranijo nas z upanjem in nas uvajajo v prihodnje stvari čvrsteje in varneje od sleherne znatnosti ali ideologije.«

LINO LEGISA:

»Moram reči, da sem bil zelo vesel, da je izšel Lokarjev Sodni dan na vasi, še bolj pa, ker je bil tako lepo sprejet. Ker sem imel sam nekaj besede zraven, bi mi morda ne pritikalo, da govorim o tem. Ali ne morem si kaj, da ne bi pokazal, kako zares vredno delo kdaj vendarle naleti na pravi odmev. Odkar sem poznal nekatere njegove zgodbe, sem čutil, da so ne samo zanimive in posebne, ampak da je v njih pisatelj tudi upodobil svoje ljudi in svoje kraje s tako umetniško nazornostjo in prizadetostjo, da ti ostanejo neizbrisno v spominu. In kar je še več: tisti primorski svet z domačini in tujci, ki so prej vladali na njem, je bil popisan brez nacionalne sentimentalnosti in tistega nerodnega sočustvovanja s svojo nesrečo, ki se je skoraj nikoli ne moremo znebiti, tako da se zlepa ne moremo vzdigniti do bolj splošnočloveškega pogleda nase. Tudi zaradi tega se je priznanje pisatelju tako zakasnilo. Zraven pa je stal zmeraj nekam zelo zase, brez glasnikov, ki bi mu pripravljali pot — rajši se je dobival polena pod noge. In da je kritika topot kljub takim okoliščinam kar po vrsti povedala svoje zadovoljstvo in hvalo, ko sicer rada molči in čaka, ali pa hvali, kar še daleč ni toliko pomembno, to je tudi lepo dejanje.

Drugo delo, ki smo ga utegnili komaj na hitro videti, je Slodnjakova zgodovina slovenske literature, ki je izšla pred kratkim v Berlinu. Tega dejanja moramo biti še posebej veseli, zakaj opravil ga je resničen poznavalec, do kraja zvezan z vsem našim, in tako je vedel, kako je treba predstaviti našo literarno preteklost svetu. Zakaj po nemški knjigi jo zdaj, še vse drugače kakor prej, lahko spoznamo tudi drugi narodi.«

ALOJZ REBULA:

»Takšno odgovarjanje mi gre težko v pero, saj je že obvezen odgovor, da ima naše pisanje spet eno suho leto za seboj. Če se površno ozrem nazaj, imam vtis, da me je obšlo res praznično občutje ob eni sami knjigi, a še tisto je napisal mrtev človek, Slavko Grum. Žive sem v knjigarni samo prelistal, potem pa za vogalom kupil časopis...«

Raje se spominjam revij — Naših razgledov, Nove poti, Meddobja: emigranti so zadnji čas dosegli kvaliteto, ob kateri bi se morala Ljubljana zamisliti.

Sicer pa odklanjam misel, da bi naša knjižna proizvodnja po kvaliteti odražala kulturni potencial, katerega smo danes Slovenci kot narod zmogli. Če bi to držalo, potem bi bil ta prilastek za nas dvomljiv, seveda v kolikor legitimacije neke narodne skupnosti nečemo omejiti na letni izkop premoaga. V resnici pa pri tem našem letnem obračunu moramo računati tudi s tisto literaturo, ki bi jo imenoval »literatura predala«. In če v naši kulturi pojde naprej v pravcu, ki je pred časom izzval moj

osameli glas v Vašem listu, bo s časom predal postal v našem jeziku sinonim kvalitete, objava pa sinonim kiča. Z nedavno izjavo g. Ivana Bratka, ravnatelja Državne založbe Slovenije v Ljubljani, čes da slovenski pisatelji ne pišejo, ne bom polemiziral. Naposled ima tudi črnilo svojo ceno.

Naj se vrnem v Trst. S svojim toplim Južnim križem, ki se je te dni pojavil na ulicah, je Neva Rudolfova odločno prva prerasla Literarne vaje, iz katerih je izšla. Za naš skromni dijaški list je to »dies albo signanda lapillo«, prazničen datum. In »Samozaložba« je samo vizitka simpatije.«

JOSIP TAVČAR:

»Po mojem je najznačilnejši slovenski kulturni dogodek v preteklem letu... otvoritev koprške operativne obale. To ni »boutade«, ampak gola resnica. Ali moremo namreč točno ločiti gospodarski pojav od kulturnega? Ali moremo trditi, da bi italijanska renesansa vzevala brez križarskih vojn ali pa angleška, elizabetinska, brez tudorske prekomorske politike? Kljub vrtoglavemu napredovanju tehnike je morje še vedno odločujoči faktor v kulturi, saj je njegov pomen bolj duševnega kot zgolj gospodarskega značaja. Res je sicer, da smo Slovenci že dolga stoletja na morju in mnogi nam znajo povedati čudovite stvari o kontovelskih ribičih in o nabrežinski čupi, vendar so se ti naši stiki z morjem vršili vedno preko italijanskega filtra. Dokaz za to je dejstvo, da se vse naše kulturne pomorske izkušnje omejujejo na motiv »Lepe Vede«, ki je bolj simbol nekega nedoločenega, domotožnega hrepenenja po svobodi kot zgodovinsko pričanje. Z letošnjo otvoritvijo koprške operativne obale pa se slovenski izrazito alpski svet prvič pokaže na morju z vso svojo zgodovinsko težo in se s tem loteva vprašanj, o katerih do danes ni imel

nihi pojma. In ne gre samo za gospodarska vprašanja, ampak tudi, in morda predvsem, za kulturna. Sadovi tega usodnega zgodovinskega dejstva se seveda ne bodo pokazali takoj. Alpski človek gleda na morje z atavističnim nezaupanjem. Toda prej ali slej se bo moral sprijazniti z novo vlogo, ki mu jo je naprtila usoda, in tedaj se bo v slovenskem kulturnem svetu končno pojavila tista tretja, dinamična dimenzija, ki je naša zgodovina žal še ne pozna.«

FRANCE VODNIK:

»Izmed dogodkov v slovenski literaturi v letu 1958 se mi zdi pomembna zlasti dva.

Prvi je stoletnica, odkar so izšli trije tako imenovani temeljni spisi Franceta Levstika: Napake slovenskega pisanja, Popotovanje iz Litije do Cateža in Martin Krpan. Ta dogodek ni bil pomemben samo kot zanimiva literarna obletnica, temveč tudi zato, ker smo imeli ob njem priliko, da si izpraznimo vest in se zavemo:

1. kako se tudi danes marsikje kvari slovenski jezik in da večkrat celo »govoreči« in »pišočiči« Slovence posvečajo mnogo premalo pozornosti svoji materinščini;

2. kako ozko je pravzaprav obzorje naše današnje književnosti, kako majhen je svet, ki ga nam odkriva, in kako enolična je kljub »različni slogov« njena človeška problematika;

3. kako redka so vsebinsko in idejno tehtna, pa tudi jezikovno in oblikovno dognana dela, tako da bi jih lahko prišteli med trajne vrednote naše literature.

Drugi pomembni dogodek v preteklem letu pa se mi zdi to, da so skoraj vse naše založbe posvetile večjo pažnjo domačim, izvirnim delom. Nekateri založbe so jih izdale kar lepo število. Čeprav med temi deli, vsaj kolikor jih je izšlo do jeseni, ni izrednih, monumentalnih stvaritev, in čeprav je, kolikor zadeva na primer liriko, izšla najzanimivejša pesniška zbirka tega leta — »Požgana trava« Daneta Zajca — celo v samozaložbi, je ta pojav vendarle pomemben in hvale vreden. S tem se dela naših pisateljev približajo čim več ljudem, avtorji, posebno mladi, pa dobe tako zadoščenje in pobudo za nadaljnje delo. Gotovo je škoda, da je ostalo iz preteklosti skrito in tudi pozabljeno po naših revijah marsikaj, kar ima lepo literarno vrednost, a vedo za to večinoma samo literarni zgodovinarji, včasih pa še ti ne.«

Suppejeva opereta Boccaccio

Slovensko narodno gledališče je, s sodelovanjem Glasbene Matice in pevskega zbora Slavko Škamperle, pripravilo, z uprizoritvijo Suppejeve operete Boccaccio, našemu občinstvu prijetno presenečenje; krstna predstava je bila 13. t. m. v Avditoriju. Spričo velikih težav, v katerih se je ta predstava porajala, moramo v prvi vrsti pozdraviti podjetnost in prizadevnost vseh sodelujočih ustanov; zato ne smemo biti v ocenjevanju prestrogi, zakaj pomembnost dosežka kot takega odtehta nedostatke v izvedbi.

Rekli bi lahko, da je bil orkester šibek, saj je bilo stalno čutiti, da ga, poleg zelo sposobnih igralcev, sestavljajo diletanti; preveč je bilo tudi občutiti nesorazmerje med pihali in godali: dvojni pihalni sestav bi namreč zahteval vsaj dvakratno število godal, da bi bila zvočna gmota orkestra uravnovešena. Toda, če prireditev primerjamo z vsemi storitvami orkestra Glasbene Matic

ce iz bližnje preteklosti, moramo priznati, da nas je novi dosežek presenetil. Za to ima vse zasluge neutrudljivi in prizadevni dirigent Oskar Kjuder.

Omenili bi lahko negotovosti v vlogi pevskega zbora, toda ne smemo pozabiti, da zbor Slavko Škamperle ni poklicna glasbena skupina. Priznati pa mu vsekakor moramo, da se je vživel v vlogo, zaradi česar so prizori bili okusni in prepričljivi.

Nastopi pevcev solistov so bili zelo dobri in so se približali umetniški ravni, ki so jo stalno obdržali v nepetih odlomkih igralci Slovenskega narodnega gledališča. Pohvaliti moramo zlasti Stana Starešiniča zaradi lepega, polnega glasu in naravnega petja, toda tudi ostali pevci zaslužijo le pohvalo: Sancin, Lukež, Kobal, trojica smešnih mož, Vugova, Fordova, Pertotova, trojica prekanjenih žena, Piščančeva, nežna Beatrice, Boštjančič, mladostni knez in še vsi tisti, ki so nastopili v stranskih vlogah.

Prožna, domiselna režija Antona Korena in živa igra članov SNG sta pripomogli, da se je predstava posrečila, čeprav je bil uspeh očitno ogrožen bolj od preplehkega libreta, kot od Suppejeve glasbe.

Težko moremo vskladiti preperelo duhovitost libreta z vzgojno in kulturno nalogo, ki jo naše poklicno gledališče že dolga leta izpolnjuje. Toda če naj bi zadnja predstava bila le prizadevanje za postopno vzgojo najmanj zahtevnega dela našega občinstva, jo moramo vsekakor toplo pozdraviti.

Scenograf Jože Cesar si je za predstavo zamislil lep okvir, baletni mojster Adrijan Viles je skrbno pripravil baletne točke. Naj omenimo še, da so nas motile jezikovne nerodnosti v slovenskem prevodu libreta.

Pavle Merku

KROZEK SLOVENSKEGA IZOBRAZENJE V TRSTU vabi na sestanek, ki bo v petek, 9. januarja, ob 20.30 v Trstu, ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je predavanje časnika Franca Jeze:

NASA KULTURA NAJ BO ŽIVA IN RAZGLEDANA

KSI v Trstu in KSI v Gorici prirediti na zadnji dan leta v okolici Trsta skupno silvestrovanje s peštrm sporedom ter smučanje v Podkorenu blizu Planice. Prijaviti se moraš čimprej osebno ali po pošti. Podrobnosti izveš v ul. Commerciale 5/I. ali pa po telef. 28-770.

ALOJZ REBULA

MOŽ V HAVELOKU

Rosilo je v večer, da se mi je zdela ulica* Cavana kakor mokra zidana soteska v razdrapani mesečini neona. Trg Unità se mi je odprl gol pod lopo oblakov. Dež ga je bil izpraznil; tako sem ga z lahkoto zagledal. Takole na prvi pogled se mi je zdela, ko da njegova silhueta prečka trg nekako od Lloydove palače v smeri proti Borzi. Toda ko sem bil že na višini magistrata, sem opazil, da stoji na mestu, negiben sredi stopicajočih golobov.

Nisem se mogel zmotiti: bil je on. Bil je nezgrešljiv s tistimi svojimi zajedljivimi ličnicami na mehkem obrazu kakor iz samih oči. Vzravnan sredi mokrega asfalta je v svojem haveloku dal skoraj vtis človeka, zavitega v jadro. Klobuk je nosil kakor na slikah: izživalno potisnjen nazaj. Pojavo je dopolnjevala palica, ki pa jo je držal vodoravno ob sebi, kakor ravnilo.

»Ti tukaj, Ivan?«

Ali je zmerom tako gledal? Za hip mi je bilo, ko da sem odtrgan od tal, na tehtnici njegovih oči.

»Zakaj pa ne? Jaz!«

»Veš, pred leti sem v Ljubljani videl na ulici slokega elegantnega moža pri sedemdesetih: srce mi je prav na vrhu grla šepnilo: Oton! Potlej sem se grizel nad tem, da mi plahost ni dala, da bi ga ogovoril. In koliko časa potem mi ni bilo nič do tega, da bi še osebno spoznal kakšnega Slovenca. Odtlej sem prišel malo do poguma. Tebe ne mislim izpustiti.«

Bilo je, ko da je v neki svoji odmaknjenosti šel preko tega. Vzdignil je palico.

»Kaj je to?«

»Literarno Veliki trg. Dejansko Piazza Unità d'Italia.«

Toda nikakor ga nisem hotel moriti s tegobo dvojezičnosti. Sprehajal se je po mestu: bil je informiran o tem. Z očmi je objel trg od morja do Caffè degli Specchi.

»Sem bi morali esperantisti na kongres!« je rekel.

»Si kaj dosti hodil okrog?«

»Toliko sem že kolovratil okrog, da sem spoznal, da so danes Slovenci narod, ki prodaja meso po Trstu!« je rekel s kretujo, da mu je havelok zaplahutal.

Takoj mi je bilo jasno, da ima nekaj s Slovenci. Hotel sem reči nekaj njim v zagovor: toda ko mu je zapihalo izpod brk, sem se potuhnil. Raje sem ga skušal speljati drugam.

»No, in kako se ti zdi zdaj ta naš mili planet, Ivan?« sem rekel, ko sva šla mimo cvetličarne, ki je razkazovala svoje rastlinsko razkošje na vogalu.

»Oslji še zmerom žrejo seno, šakali mrhovino in polži svojo lastno slino. Po starem! Tam na mojem koncu so ventilirali možnost, da bi se vrnil. Toda sklenil sem, da je bilo enkrat dovolj! Dovolj in basta, dvojezično! Cirkus greš gledat enkrat. Gledal sem obraze okrog: kakor da sem se jih že zdavnaj najedel! In časopise: ko da sem že vse tisto prežvečil! Vse je bilo, že stotisočkrat!«

Ob tem me je skoraj vrglo nazaj. Rahel dež mi je pomagal, da sem se ovedel. Nekam nestvarno se je zvrstilo mimo mene nekaj izložb v Tergestu.

»Si ti, Ivan? Ali nisi svoj čas gledal v dalji tisti dan, ko bi zemlja zgorela v odrešilnem požaru in bi potem nad vesoljnim pepelom vstalo jutro novega stvarjenja, ko bi človek začel vse znova? Ne lačnih ne ponižanih ne tlačanih ne izkoriščanih: vsakdo plačan samo po svojem delu: nič več fraz, ampak samo še resnica: novi krogi Zemlje po ekliptiki?«

Med knjigami v Parovelovi izložbi je na rumeni platnici švignil mimo naju v neke grozljive dalje zagledani obraz Borisa Leonidoviča Pasternaka.

Ivan je postal. S palico je premeril krog po zraku. Nato je pustil, da mu je tlesnila na pločnik.

»Misliš na dan s kakšnim citatom? S citati dokažeš tudi, da je Cankar v New Yorku v Fifty Avenue češplje klatil!«

S koncem očesa sem opazil, da mu je stala palica spet vodoravno. Tako sem še enkrat požrl, kar mi je bilo na jeziku. Nič nisem mogel pomagati, bil je videti naščepčen, a dovolj mi je bil že tisti občutek stopicanja za njegovim havelokom. Pustil sem ga molčati. In ko da je zaklju-

čil neko svoje ugreznjeno tuhtanje, je prav plebejsko na prehodu čez Borzni trg pljunil pod neke dragocene gosposke visokopetnike. Znašla sva se v semanju žuborenju Rdečega mosta. Nekdo je izkričaval neko ceno, ko da bi lučal kameenje za mimoidočimi. Napolitanec je z vročnimi kretnjami razlagal prednosti novega preparata proti kurjim očesom.

»Kontinuiteta zgodovine je v semnju!« je dejal.

Kramar pod šotorčkom je v rastočem zanosu lezel že v neki mesijanski alt, ko da je ves smisel njegovega bivanja v nekem idealnem odreševanju strpinčenih človeških mezincev, da sva prisluhnili. Tedaj je pristopila k meni senca, iz katere se je izluščila ženska s košaro.

»Bi mesa?« je šepnila.

Sunkovito sem stopil stran, ko me je vsega obšla kurja polt.

»Viš, takole na dežju pa ne bom stal!« sem rekel.

A morala sva priti čez most, da sem spet prišel k sebi. Zdaj sem gledal Ivana samo od strani: njegov havelok je nekam zmrdljivo cvrkotal ob izložbe poslovnih lokalov v ulici Roma. Trgovine so se zapirale v nekem upuščenem drdranju rolet. Iz drogerije je buhnil v dež vonj po milu. Motorček je opotekavo zaviral, ko mu je počila duša. V nadstropju neke politične palače se je blede svetilo od sestanka Društva slovenskih filatelistov. Iz bara se je zahihitala »Casetta in Canadà«. Mačica je vozila za seboj po pločniku povozeno tace.

Nastalo je vprašanje, kam bi se dala. Jaz sem bil za to, da sedeva kam. Toda Ivan je vohal okrog, ko da ima Trsta že dovolj.

Nasproti je prihajala gruča s kovčki.

Nekaj me je obšlo, da sem se odločil glasno: »Seveda, na Opčine pojdeva!«

Toda v nenadni zmedenosti sem le oba zaril v sredo tiste gručice. Krotko se je odprla pred nama v polkrog.

»Mogoče vi veste za bunde?«

»Via Bunda, kar naprej!« sem skoraj zavpil, zraven pa sem potegnil za havelok, zdaj mi je kar gorelo pod nogami.

»Vražje vreme, kaj?« sem rekel.

»Kam pa so iskali tisti Slovenci?«

»Neki jubilej proslavljajo,« mi je ušlo.

»Kakšen?«

»Tramvaj bova zamudila,« sem rekel in se spustil v tek.

Pred tramvajem se je gnetlo: tista brezimna gneča me je morala rešiti. Kar dobro mi je bilo zdaj pri srcu: na Opčinah sedeva z Ivanom k teranu, sama bova in bo mir.

Neka košara se je zrinila mimo mene proti okeneu trafike.

»Preho un Grad Hotel!«

»Ampak do jutri se bo le scedilo!« sem rekel hlabro v dež, spet so me začeli obletavati mravljinici, konec očesa mi je spet visel na palici.

Kakor je Bog dal, sva se le prerinila v tramvaj. In ko naju je vleklo gor po Škorklji, je Ivan obstal z očmi na steni.

»Proibito fumare — Prepovedano kaditi!«

Tista dvojezičnost me je nenadoma ohrabril. Naposled pa sem le lahko obrnil na optimizem.

»Enakopravnost, vidiš,« sem rekel. »Enakopravnost v javnem lokal. In čeprav je na kolesih, javni lokal vendarle je; četudi je to v Trstu edini primer.«

»Za začetek je dobro!« sem rekel. »In kadar bo Bog in memorandum hotel, pride ostalo.«

Nekako ohrabren od tiste prepovedi v slovenščini sem odprl pred Ivanom v gostilno.

Bila je prazna. Televizor je bil pogrnjen.

»Prego!«

»Nič, Slovenca sva!« sem rekel.

»Prosim!«

»Teran.«

Vino naju je sprva kakor odmikalo drugega od drugega, vsakega na svoj otok molka. Gostilničar nama je hotel ustreči, ko naju je videl bolj poklapana: odprl je televizor, da se je prikazalo tekanje za nečim na nekem daljnem blatu.

»Češka-Italija,« sem rekel.

Gledala sva v televizor. Potem je bilo tudi tistega konca. Spogledala sva se, ko da se vračava od nekod.

»Kaj pa literatura?« je vprašal.

»Nekaj jih še zmore sprehodek v copatah po vrtu. Večina pa posedeva na stoli, z rokami na kolenih. In kdaj pa kdaj kdo zakašlja, nakar drugi pripomni: O, ja ja. Dom onemoglih!«

Sklonil sem se nad mizo, vino mi je že težilo glavo, a zdaj sem le hotel priti na kraj neki svoji radovednosti. Ves večer sem nosil tisto vprašanje s seboj. In če ga ne bi izgovoril, bi me tiščalo naprej. Tako sem se opogumil.

»Oprosti, Ivan, ampak nekaj bi rad zvedel od tebe. Veš, ljudje se sprašujejo, kako bi bilo danes s teboj. Tako, na kateri strani bi stal. S kom bi držal, no.«

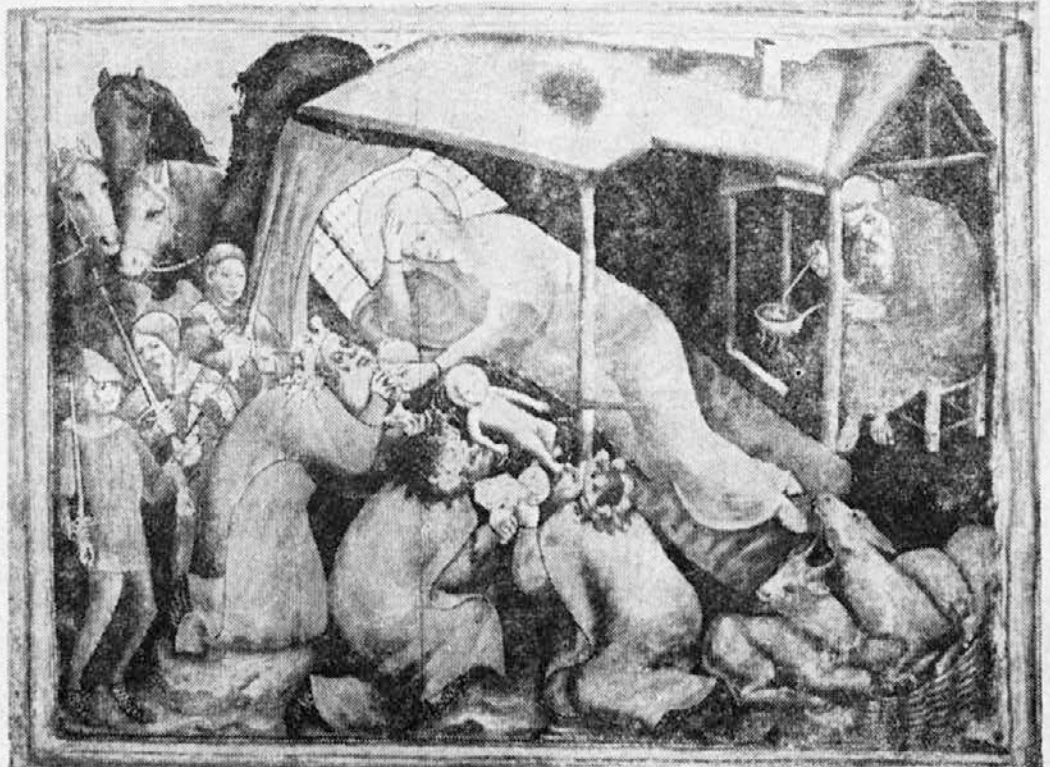
Polomil sem ga: ko je vstal, mi je bilo, ko da sem zginit v senci haveloka.

»S pravico! In z resnico! Tepec!«

Na ulici me je zmrazilo: šele takrat sem se zavedel, da sem sam. Človek je včasih tako sam, da bi objel drevo. Nikjer več ni bilo Ivana. Samo senco njegovega haveloka sem zaznal, ki se je oddaljevala po prazni cesti, naraščajoč. In je naraščala še dalje, dokler ni bilo vse nad mano en sam črn deževni zvon.

Šel sem.

In osamelemu mi je bilo, ko da je ostal z mano samo Kras, z omiljenimi obronki od noči.

Kristusovo rojstvo — Slika je iz leta 1370 in se nahaja v nekem samostanu v Innsbrucku

Božično pismo iz Ekvadorja

E. Z.

Ko sem ondan pospravljaj predal svoje pisalne mize in metal proč stara pisma, poravnane račune, razne časopisne članke, o katerih sem že pozabil, zakaj sem jih izrezal, stare rokopise in liste počestkanega in pomečkanega papirja, ki mi jih naša punčka naskrivaj vtika v miznico, ker se ji začne nakaž dozdevati o važnosti popisanega papirja — morala bo imeti vsaj dvajsetkrat toliko let, kot jih ima, da se bo zavedla, da je življenje važnejše kot papir — mi je prišlo v roke pismo zračne pošte z veliko pisano ekvadorsko znamko. In tedaj me je zapekla vest.

»Oh, dolgo mu že nisem pisal,« sem pomislil.

»Daj meni pismo, tati!« je prosila punčka in stala ročke po njem. Da bi ga rešil, sem ga vtaknil v žep, s trdnim sklepom, da mu odgovorim še isti dan in mi napišem dolgo pismo ter popišem vse, kaj se je tu v Trstu zadnje mesece važnega zgodilo. Morda bo imel tako do božiča odgovor na pismo, katero mi je pisal prav na prejšnji božič. Tista tisti dan nisem utegnil pisati in drugi dan tudi ne. Končno sem mu poslal namesto pisma, božična voščila kar na razglednici s fotografijo slovenskih planin in gozdov v snegu in s smučinami preko beline, katerih robovi so metali ostre sence na gladko snežno površino. Morda je bo bolj vesel tam pod ekvatorjem kot mojih pustih, žalostnih, a po sili optimistično pobarvanih novic, sem se potolažil.

Toda tisto pismo mi je nenavadno živo vzdramilo spomin in celo nekako domotožje po njem — domotožje, kot ga občutimo za človekom, ki nam je bil ljub, pa ga nenadoma ni več, in vemo, da ga najbrž nikoli več ne bomo videli. Samo tako pisemce letalske pošte nas še poveže preko oceana in celin z njim. Bil je tiste vrste prijatelj, s katerim se tudi mimogrede, v dveminutnem razgovoru pri srečanju na ulici, ko se obema mudi, ali stoji ob »banku« pri črni kavi lahko pomeniš in ti tisti razgovor nekaj da, te morda razveseli za cel dan, ti prikaže za hip svet iz novega zornega kota ali pa razredči koncentrirano kislino pesimizma, ki se je nakapljala vate redno vsak dan, z nekaj vedrine in optimizma. Vedno je povedal misel, ki je bila plod razmišljanja in ne pobrana iz političnega uvodnika. Se zdaj so mi ljube ulice, po katerih sem ga srečaval, in nehoti še pričakujem, da bom zagledal med mimoidočimi v ulici Roma ali v ulici Ghega njegovo vzravnano, športno postavo, zagorel obraz s sivimi očmi in nazaj počesane plave lase, ali da ga bom zagledal pri isti mizici v baru Tivoli ali v baru Cellini, kjer je pogosto posedel in zamišljeno opazoval ljudi, ki so prihajali na kavo.

»Zakaj ne vzameš kakšnega ilustriranega tednika?« sem ga vprašal nekoč, ko sem prisedel k njemu.

»Saj mi ni dolgčas. Opazujem ljudi in to je prav kratkočasno.«

»Oh, večina ljudi je poosebljen dolgčas.«

»Meni se ne zdi,« je rekel s smehljajem. »Vsak človek je po svoje zanimiv, vsak je svet zase in nosi v sebi kakšno skrivnost. Noben časnik in nobena revija nista tako zanimiva, kakor ti ljudje, ki hodijo mimo kavarniškega okna ali prihajajo v kavarno na kavo. Opazujem njihove obraze, izraz in kretnje, njihovo mimiko in hojo in skušam po tem in po kakšni besedi njihovega pogovora uganiti, kaj so in kakšno je bilo njihovo življenje. Vsak človek je kot zaprta knjiga, od katere mi je dano prebrati samo nekaj besed. In iz teh skušam uganiti oziroma sklepati na ostalo vsebino. Verjemi, da je zanimivo.«

»Morda si zgrešil poklic in bi moral biti namesto profesorja detektiv.«

»Za profesorja res nisem rojen,« je odvrnil z nasmehom, »toda detektiv bi bil slab. Imam preveč rad ljudi, tudi barabe. Smilili bi se mi in tako go-

tovo ne bi napravil bogvekakšne poti v policijski službi.«

Vedel sem, da piše, toda bolj zase kot za objavo. Le malokdaj je kaj objavil v kakšni tržaški reviji ali listu. Nekoč sem ga vprašal, zakaj ne tiska več svojih stvari. »Ker nisem zadovoljen z njimi,« je rekel. »Kakor hitro so natiskane, jih ne morem več trpeti. Tako prazno se mi zdi moje pisanje, tako pusto in nesproščeno. Pisanje nezadovoljnega človeka.«

»Zakaj nezadovoljnega?«

»Nad čim pa naj bi bil zadovoljen? Nad to svojo klavirno eksistenco slovenskega profesorja v Trstu, ki se mora vsake počitnice na novo tresti za svojo borno službico? Ali nad tem, da mi najlepša leta življenja potekajo tako sterilno v razpravljanju o verjetnosti stalne nastavitve, v posedanju po kavarnah in razgovorih o filmih ali o ženskih nogah?«

»Oženi se, pa se boš morda čutil bolj zadovoljnega, ker ne boš več toliko samotaril.«

Mislil sem, da bo s smehom sprejel mojo bolj šaljivo kot resno pripombo. Toda ostal je zamišljen.

»Včasih sem sanjari o tem,« je rekel. »Toda saj veš, da ni mogoče... Hočeš cigareto? Jugoslovanske so. Srečal sem nekdanjega prijatelja iz študentskih let, zdaj je inženir v Litostroju, pa mi je vsilil zavojček.«

»Niso slabe, le tobak je presvež... Zakaj pa ni mogoče?« sem se vrnil na prejšnji pogovor.

Ni odgovoril. Gledal je proti točilnici, kjer je stalo vitko, lepo raslo dekle z mladim spremljevalcem in pilo kavo. Lica je imela rožnata od burje in izpod rute so ji silili plavi lasje. Nasmehnila se mu je, ko mu je odzdravila, in pri tem so se ji izza

močnih, vabljenih ustnic zasvetlikali beli zobje.

»Lepo dekle. Zdi se mi znana. Nekje sem jo že moral srečati,« sem rekel.

»Morda z menoj,« je mirno odvrnil. »Včasih je rada šla v kino z menoj in tudi z vespo na izlet na Kras ali v Furlanijo. In ko sva se včasih v kinu naslonila drug na drugega, ko sta se onadva na platno poljubljala, in sem se tudi jaz dotaknil z ustnicami njenih las ter vdihnil vase njihov vonj, ona pa se je delala, kot da ne opazi, sem mnogokrat pomislil, da bi bilo lepo, če bi bila moja žena. Toda potem sem spoznal, da ni mogoče, in zdaj hodi, kot vidiš, z drugim v kino in morda tudi na nedeljske izlete.«

»Škoda, ker se mi zdi imenitno dekle. A zakaj si pretrgal z njo?«

»Saj pravzaprav še nič ni bilo... Spoznal sem, da bi s poroko njo izpostavil večni gospodarski nestalnosti, saj moja služba je od danes do jutri, jaz pa bi se moral dokončno vdati v usodo, ki me je naplavila sem v to mesto, katero je na stikališču morskih in kopenskih poti in je vendar najbolj gluhi kot Evropa.«

»Kaj pa moreš drugega? Ali se hočeš upreti tej svoji usodi?«

»Morda, se je nasmehnul.

Tisti dan ni več govoril o tem. Toda nekaj mesecev pozneje, šlo je že na pomlad, mi je dejal pri srečanju:

»Moram ti nekaj povedati. Grevna na kavo, ali rajši na sprehod proti morju?«

»Rajši na sprehod. Imam slučajno čas.«

Bil je že skoro topel, sončni aprilski dan, brez vsakega vetra. Videti je bilo že dekleta v belih čevljih in lahkih, živih »tajerjih«, ki so poudarjali oblike telesa. Na Trgu Unità je bilo polno mladih mater z vozički in otroki, ki so komaj shodili; lo- več ravnotežje so koricali za golobi in jih skušali ujeti z debelušnimi ročicami, cvileč od veselja. Držna črta Krasa se je ostro odražala od sinjine neba in Kontovel in Sv. Križ sta kot grozeči trdnjavi ždela vrh strme obale nad morsko gladino, ki se je bleščala v soncu, da je ščemelo v oči.

»To pomlad se prvič sprehajam po obali,« sem rekel z roko nad očmi.

»Tudi jaz. In morda tudi zadnjič. Čez štiri dni odpotujem,« je dejal.

»Kam?«

»V Ekvador.«

»Kam?« Mislil sem, da sem narobe slišal.

»V Ekvador,« je mirno ponovil.

»V Južno Ameriko?«

Pokimal je.

»Pa kaj boš tam delal?«

»Najbrž bom obdeloval zemljo... svojo zemljo,« je rekel. »Pozanimal sem se in so me obvestili, da lahko dobim po ugodnih pogojih lep kos državne zemlje v notranjosti. Le za poljedelsko orodje in stroje moram sam poskrbeti. A ne mislim začeti takoj v velikem slogu,« se je nasmehnul.

»Ali si nor?« sem se ustavil.

»Mislim, da ne. Ali delam tak vtis?«

»Po tvojem govorjenju sodeč, že.«

»Mi je žal, a mislim resno. Naveličal sem se tega življenja tukaj, saj ni življenje, ampak le životarjenje, ki mu nisem mogel najti smisla. Ves čas je bilo, kot da na nekaj čakam, a sam nisem vedel, na kaj. Na povratek v domovino ne, ker preglbokoko občutim tiste Prešernove verze. Ali naj bi čakal na trinajstico v totocalciu?« se je spet nasmehnul. »Moral bi predolgo čakati. Drugim narodom ne bi bil rad za gnoj in za hlapca, tako sem se odločil za Ekvador.«

»A zakaj ne za Združene države? Tam bi ti šlo v gmotnem pogledu neprimerno bolje in tudi angleško znaš.«

»Gnusi se mi tisti pohlep po čim višjem »življenjskem standardu«, po hladilnikih in avtomobilih, pohlep po dolarjih. Ko sem opazoval zadnja leta naše ljudi, ki so odhajali v Združene države, drhteč od poželenja po teh dobrotah, kot bi mogle res dati smisel človeškemu življenju in mu nadomestiti domovino, se mi je zastudilo še ime te dežele, saj je kot zaščiten znak kakšne industrije. Ne mogel bi tam živeti. Bil bi do konca nesrečen in sramoval bi se sam pred seboj, ko bi se moral tudi jaz z drugimi vred poganjati za višjo življenjsko ravni- jo ter videti cilj vsega v dolarjih.«

»Ni rečeno...«

»Vseeno. Ne maram tja. Najrajši bi seveda ostal doma, med našimi ljudmi. Kot študent sem si predstavljaj, kako bom deloval med svojim ljudstvom in mu pomagal ustvarjati boljše budočnost. Tudi zdaj si želim to, a ni mogoče, ne tam,« je pokazal na črto Krasa na obzorju, »ne tu. Nemogoče je tu pognati korenine. Kakor koli poizkusiš, te izruvajo in ti dajo razumeti, da ne spadaš sem. Hotel sem najti deželo, kjer bi lahko imelo moje življenje smisel, kjer bi lahko opravljal nekaj tistega dela, ki sem ga hotel posvetiti svojem ljudstvu, deželo, kjer so ljudje revni, preprosti in ubogi, in kjer jim bom v pomoč in ne v nadlego.«

»Toda to so že kar mesijanske teorije. Ali si se navdušil za dr. Schweitzerja?«

»Ne. Mož mi ugaja, a v meni je premalo misijonskega navdušenja, da bi ga želel posnemati. Vem, da me težko razumeš. Toda morda se tudi preveč zapleteno izražam. Stvar pa je preprosta. Ker pač ne morem živeti in delovati doma, sem si izbral deželo in ljudstvo, kjer mislim, da bom najbolj srečen in kjer upam najti največ zadoščenja pri svojem delu — in največ neodvisnosti. Najbrž je v meni tudi precej pustolovskega veselja do novih, malo znanih pokrajin in nenavadnih ljudstev. V tem išči glavni vzrok moje odločitve, če hočeš, in ne v mesijanstvu.«

»Saj te poznam,« sem rekel.

»Tem bolje. Potem ti ni treba dosti razlagati.«

»Če prav razmislim, ti skoro zavidam. Upam, da boš redno poročal, kako ti gre. A zakaj si se odločil prav za Ekvador? Ali ni drugje bolje?«

»Oh, bolje!« se je ironično posmešnil. »Bral sem neki nemški potopis po Ekvadorju, pa mi je ugajala dežela, kakor je bila tam opisana, in tudi prebivalci so mi ugajali. V notranjosti, kamor mislim iti, žive največ Indijanci, veš. Morda je to najbolj nesrečno pleme na zemlji. Drugim nesrečnim ljudstvom je ostalo vsaj sovraštvo do zatiralcev in upa-

(Nadaljevanje na 11. strani)

EGIDIJ VRŠAJ

I

FILMSKA UMETNOST

»FILMSKA CIVILIZACIJA«

Povej mi, kakšne filme gledaš, in povem ti, kdo si! To je stari rek, ki v novi obliki drži dandanes bolj kot kdajkoli. Film je star komaj kakih 60 let in filozofi današnje omike že imenujejo — filmsko civilizacijo. Ta se ujema z miselnostjo sodobnega človeka, ki skuša ubežati umovanju ter išče zavetja v čustvenosti in sanjarjenju. Soglašja s sodobnim človekom, ki se ne usmerja v svojo notranjost, marveč do skrajnosti išče sprostitve izven sebe ter je tako klavni junak v lastni žalostni — razčlovečenosti. Kino je uspešno sredstvo, ki ga vsaj začasno rešuje živčnosti ter mu čara utvare o gmotno srečnejšem življenju.

Film oblikuje dušo! Opazuj gledalca v kino dvorani, kako spremlja dogajanje na platnu, in boš videl kot v zrcalu njegovo dušo. V kinu se gledalec istovetno z dogajanjem, vidi stvari od znotraj, to je z očmi svojega junaka.

Iz tega sledi, da moramo poznati vsaj osnovne pojme o filmu, sicer smo — kot je dejal neki kritik — izpostavljeni na milost in nemilost najmočnejšemu duhovnemu vplivu naše dobe.

FILMSKA PROIZVODNJA

Filmska vprašanja preučuje veda, ki se imenuje filmologija. Proizvodnja filma ima tri dele: upravnega, tehničnega in umetniškega.

Upravni del je gospodarska stran proizvodnje. Dandanes je film kot druge industrije pod nadzorstvom velekapitala. Milijarderja Rockefeller in Morgan obvladujeta največje filmske družbe na svetu, kot so: M.G.M., Warner Brothers, United Artists, Columbia, Paramount, Universal International, 20th Century Fox, R.K.O. (Radio Keith Orpheum).

Za filmom stojijo koristi milijonarjev in milijarderjev. Ni torej čudno, da je ideolog filma William Hays postavil načelo: »Ameriški film mora znati privabiti gledalca k blagajnam in ga nato zabavati.«

»V filmu« — z grenkobo ugotavlja znani francoski režiser René Clair — »sta etika in estetika odvisni samo od blagajne. Če bi filmski proizvajalci vedeli, da je za povečanje njihovih dohodkov treba snemati filme z dresiranimi žabami, tedaj bi dresirali žabe in z njimi snemali filme.«

Z upravno stranjo je tesno povezana tehnična stran filmske proizvodnje. Zgodovina tehničnega razvoja filma je iskanje novih izraznih sredstev. Od skromne kamere in projektorja smo v pol sto-

letju prišli do kinemaskopa in globinskega filma.

Prva filmska zvrst so bile aktualnosti, podobne današnjemu »filmskemu tedniku«. Kot posebne filmske vsebine pa so se najprej uveljavile komične groteske in kowbojke. Okrog prve svetovne vojne se je film dvignil s pionirskih nižav ter mogočno razpel peruti po zaslugi velikih novatorjev. Ti so po eni strani iskali nove oblike filmske tehnike in

po drugi strani pomembne vsebine, ki naj bi odražale stvarnost in življenjsko problematiko. Orjaka med novatorji sta bila Amerikane David Wark Griffith in Rus Sergej Mihajlovič Eisenstein.

Z oblikovnega vidika velja spomniti, da so v tej dobi filmsko kamero premaknili z mesta ter pričeli snemati iz različnih razdalj, v različnih planih, iz različnih zornih kotov. Svetloba je s prelivi in zatemnitvami postala bistveno sredstvo pri gradnji filmske podobe. Novatorji so razvijali zakonitosti sestavljanja in spajanja posnetkov v filmsko celoto. V tem so bili mojstri zlasti Rusi ter je njihovo filmsko spajanje na višku nemega filma dobilo ime »ruska montaža«.

Vsebinski razvoj filma pa je prinesel nove poklice. Snemalcu in dekoraterju sta se pridružila scenarist in režiser. Tako so bili položeni temelji umetniškemu vodstvu filma.

Griffith je deloval v Hollywoodu v letih 1908-1931. Posnel je okrog 200 filmov. Nekateri izmed njih — na primer iz leta 1916 »Nestrpnost«, ki je klic po miru in humanosti, še vedno veljajo za klasična dela. Griffith je ustanovil filmsko šolo, iz katere so izšli stebri ameriške filmske ustvarjalnosti: John Ford, Victor King, Henry King, Erich von Stroheim, Victor Fleming, William Wyler, Charlie Chaplin.

Med temi velikimi režiserji se je povzpela v zavirljive višine zlasti Chaplin. Ustvaril je kakih 90 filmov, pri katerih je sodeloval kot režiser, scenarist, skladatelj, prvi igralec.

Raztrganca Charlota preganja — kot je zapisal neki slovenski kritik — veliki, močni in bogati. V vsakdanjih spopadih z njimi za pravico do življenja, do koščka kruha in do drobne sreče je pogumen junak. Ob koncu filma sicer ostane, kar je bil v začetku, to je eden izmed milijonov revnih, malih ljudi, a moralno vedno zmaga. Skratka, Chaplinova dela so klic po človečnosti ter obsodba zatiranja šibkih in revnih.

Z letom 1931 se je Chaplin lotil zvočnih filmov. Njegov »Veliki diktator« (iz leta 1941) je dvignil prah v starem in novem svetu.

Slovenska filmska igralka Helenca Kordaševa

(Nadaljevanje prihodnjic)

Božično pismo iz Ekvadorja

(Nadaljevanje z 10. strani)

nje, njim pa niti to ne. Zato so se mi zasmilili. Če ne morem pomagati svojemu narodu, bom skušal nekoliko pomagati njim, kolikor bom pač mogel.«

»Idealist.«

»Ne, realist. Odhajam pač tja, kjer upam biti srečen. In srečen bom lahko samo tam, kjer bo imelo moje življenje smisel.«

Govorila sva še dolgo in se še ponovno dobila, preden je odpotoval, saj je priredil tudi poslovilni večer Pri Raku, a te besede so mi ostale v spominu, kot da jih je spregovoril zadnje pri slovesu, čeprav sva v resnici takrat govorila le brezpomembne stvari. Obema je bilo preveč tesno pri srcu in besede so bile zaradi tega čudno neboljene.

Razglednice in tistih nekaj pism, kar jih je pisal s potovanja in prve mesece svojega življenja v Ekvadorju, sem nekam založil; morda jih je žena avtomatično pospravila v škatlo, kjer hrani stara pisma. V miznici je ostalo le to zadnje.

Več dni sem ga nosil v žepu, preden sem našel čas, da sem ga spet prebral. Bilo je dolgo. Na ovitku je bil pečat: Riobamba. Pisal je:

Dragi prijatelj!

Sveti večer je nocoj. Do cerkve je daleč — trideset kilometrov. Sele jutri pride k nam misijonar. Tako sedim pri ognju, ki ga kurijo moji indijanski delavci in prijatelji na robu džungle in si pečejo na njem mlečne koruzne storže, sladki krompir in prašička, in poslušam njihove otožne božične pesmi v španščini in vesele razgovore, od katerih le malo razločim, ker

govore vsi vseprek in ker še nisem prav trden v njihovi — nenapisani — slovnici. Jaz pa si sam brundam: »Kaj se vam zdi, pastirčki vi,« in mislim na svoje samotne in vendar po svoje lepe božiče v Trstu, polne meditacij, še bolj pa na božič v Sloveniji. Saj morda ni več tak, kakor si ga predstavljam in kakor sem ga sam doživljal. Ne vem, zakaj sem se tega praznika kot otrok tako silno veselil. Ze mesec dni prej in še več sem bil globoko srečen. Vse je bilo prežeto z božično pobjo, vse je imelo v njej svoj pomen: prvi sneg, po katerem sem od veselja bos skakal, dokler me ni mama pograbila in odnesla v toplo kuhinjo, vera v sv. Miklavža in parklje, s katerimi so bile poetično obljubene tiste od sveže zapadlega snega svetle, zvezdnate noči. Zdelo se mi je, da jih vidim, kako se plazijo okrog plotov in vogalov in prisluškujejo, če smo otroci pridni; napetost pričakovanja, da se bodo pognali za menoj in me pograbili, da bi me dali v koš, je bila nadvse prijetna in je dajala porednostim, ki sem jih počenjal, priokus junaštva, ali bolje rečeno, drznega izzivanja. Ti indijanski otroci tu se mi smilijo, ker ne poznajo Miklavževega veselja. Morda jim ga bom jaz pripravil prihodnje leto,

Na dan pred božičem me je čakala nadvse prijetna pot v naš oddaljeni gozd po smrečico. Vzel sem s seboj sosedovega fanta, ki je bil mojih let. Bili so revni in zato je bilo že od nekdaj v navadi, da so si smeli posekati božično drevesce v našem gozdu. Sva sva kmalu po kosilu. Sneg je bil zmrzel, tako da naju je držal, in tako sva šla kar preko polja. Rahel pršič, s katerim je bila prekrita trda podlaga, je pršel izpod najinih nog kot lesketajoče se srebrni prah. Sonce je blede sijalo skozi meglo, ki je vse zavesila s tenko, prozorno kopreno; ovila je smreke in bore, ves gozd in ves svet. V pršiču na polju in med smrekami v gozdu so se poznale sledi zajčjih tac, vse križem so se prepletale v nerazrešljive zanke in ponekod je bil sneg kar steptan od njih, kakor da so plesali. Predstava zajčjega plesa je vzbujala v nama veselje in pravilčno razpoloženje. Zdelo se nama je, da tudi živali vedo, da se bliža božična noč. Še vran je le poredko in slovesno zakrakal, ko je letel nad gozdom. Smreke so stale nepremično, obložene s snegom in prekrite z ivjem. Če sva se zadela v vejo ali dražeč se potegnili zanj, se je vsul na naju čudovit kristalen plaz. Ivje se nama je prijel obleke in celo obrvi in trepalnic. Ko se je začelo topiti, so nama pri tele kapljice kot solze po licu. In potem iska-

(Nadaljevanje na 12. strani)

Božič v Nazaretu

V nizki dolini južne Galileje pohlevno bdi kot pred 1958 leti mesto Nazaret, kjer je imela blagovest odrešenja svoj začetek.

Obiskovalcev je vsako leto za božič na tisoče, ki prihajajo z avtobusi, vozovi ali peš v mesto sveto družine obhajati praznik Rojstva. Navadno se že 24. decembra popoldne pomikajo dolgi sprevodi romarjev vseh jezikov in noš proti mestu, ki ima danes že 24.000 prebivalcev. Na zunaj je pa še ohranilo staro svetopisemsko lice. Le nekaj stanovanjskih blokov s sodobnimi hišami nas spominja na našo moderno dobo, ki ji manjka duhovnosti in notranjega miru.

Množica valovi proti središču mesta, da pride še ob pravem času k slovesnim božičnim obredom, ki jih opravljajo očetje frančiškani.

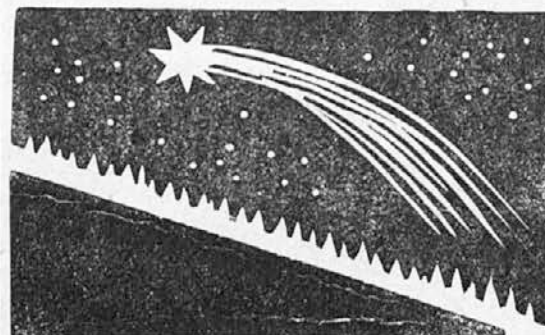
Od leta 1730 dalje so obhajali božičnico v cerkvi Marijinega Oznanjenja. Frančiškani so jo zgradili na tistem mestu, kjer se je po izročilu prikazal nadangel Gabrijel in naznanil Mariji, da bo rodila sina Rešenika. Število božičnih romarjev pa vsako leto tako narašča, da so na istem mestu leta 1955 začeli graditi novo, mnogo večjo cerkev. Pri zidarskem delu so naleteli na ostanke prvotne cerkve z bizantinskimi mozaiki. Starinoslovci jih skrbno preiskujejo in jih bodo prestavili v novo cerkev.

Danes se božične pobožnosti opravljajo v cerkvi sv. Jožefa. Ramo ob rami se drenjajo verniki v svetišču in z veliko pobožnostjo čutijo, da so v mestu Odrešenikove mladosti. Po maši Nazarenci radi peljejo tuje obiskovalce na strmo skalo, od koder se odpira širok razgled na galilejsko planjavo. S te skale se je po pobožnem izročilu vrgel Jezus v globino, da je na čudežen način ušel preganjalcem.

Sedaj pa nastaja tam spodaj, po Galileji in Judeji, novo življenje, ki ga je začela

ustvarjati od leta 1948 dalje država Izrael.

Nazaret je danes središče nove pokrajine Galileje. V okolici se že dvigajo tovarniški dimniki. Pastirji s čredami in spokojni orači na njivah so zginili. Po cestah dirkajo

mladi Nazarenci na motornih vozilih k delu v pristanišče Haifo. V domačem mestu že zidajo romarske hiše in hotele — tudi božič in spomin na sveto Družino postaja zanje zadeva tujskega prometa.

Božično jutro v Nazaretu... Polnočnice so odpeli. Topel, vlažen zrak se vali od morja k planoti, pod katero se skriva Nazaret, človeški dom Gospodov, ki krmari, kljub človekovemu odporu, tudi njegovo moderno življenje.

... in v različnih jezikih

Božič, praznik pristrčne topline in družinskega miru, ima pri raznih narodih svoj poseben izraz in pomen.

Za nas Slovence je božič praznik rojstva malega Boga, Božiča. Pri Bolgarih mu pravijo koleda, kar ima svoj izvor v latinski besedi calendae; to pa pomeni prvi dan v mesecu. Na Jutrovem so namreč nekoč obhajali ta praznik 6. januarja, torej blizu prvega. V ruščini ga pa kar na kratko imenujejo »roždestvo« ali rojstvo (Gospodo-

vo). Enak pomen ima tudi novogrška beseda Hristojenna ali Kristusovo rojstvo.

Mnogi romanski jeziki so ime za božični praznik izpeljali iz latinskega dies natalis, to je rojstni dan. Ta izvor se najbolj razbere iz italijanskega imena Natale ali francoskega Noël. Enako tudi iz španskega Navidad.

V raznih germanskih jezikih, posebno v nemščini, se glasi ime Weihnacht. Nastalo je v 12. stoletju iz oblike wihe naht in pomeni sveta noč. Angleži imenujejo ta veliki praznik Christmas (krismes) — Kristusov praznik, ker mas iz latinske missa (maša) pomeni tudi praznik. Iz Weihnacht so najbrž tudi Čehi dobili svoj izraz vianoce in Slovaki vianoce.

V enem najbolj starih jezikov Evrope, v baskovskem, ki ga govori 720 tisoč gorjanov v Pirenejih, se božič imenuje »ganberri« in pomeni nova noč.

V daljnih vzhodnih jezikih so si izraz za ta krščanski praznik izposodili iz evropskih besed. Japonci so iz angleške Christmas naredili Kurisimasi. Kitajci so pa povzeli krščanski smisel v nazivu ye-su-shen-tan, kar pomeni »sveto rojstvo Jezusovo«.

Prav podoben pomen ima tudi hebrejščina in aramejščina, jezik, ki ga je govoril naš Gospod, in sicer »chag schäl holädeth ha maschias« (Praznik Mesijevega rojstva).

V različnih jezikih torej različen izraz in beseda, vse pa pomenijo v bistvu isto: sveta božična noč rojstva Jezusovega.

BOŽIČNO PISMO IZ EKVADORJA

(Nadaljevanje z 11. strani)

nje drevesc in kopanje mahu izpod snega in luščenih drevesne skorje za streho hlevčka pri jaslicah, če je imela posebno mehke in nežne mah... Vse to je bilo nepopisno lepo in prav tako pot domov z drevescema in krašenje smrečic ter postavljanje jaslje... To je bila čista sreča... Na božični dan sem bil skoro žalosten, da je božič in da je vseh tistih priprav konec. Postal mi je pusto pri srcu in da bi zaželel občutek puščobe in razočaranja v sebi, sem se basal z orehovo potico...

Spominjam se božičev, ko sem bil na univerzi. Decembrski večeri na ljubljanskih ulicah z mirnim, gostim snežnim metežem pred razsvetljenimi izložbami. Stebri svetilk na tivolski stezi so dobili visoke bele kučme, in okrog luči so rojile snežinke, kakor da sploh ne teže k zemlji, ampak le poplesavajo v zraku; z zametene stezice zaljubljenec se je v temi zasljal srebrn smeh dekleta, ki je zajelo mehko belino snega v dlani, jo stisnilo v kepo in jo vrglo fanitu, ki se ji je spretno ognil, a dekle se je veselilo že nad tem, da se boji njene kepe... Potem pa spet tišina, katero je zmotil le šum snega, ki se je usul z veje. In nato drenj na vlažno na vožnji domov, s smučkami na polici, med pogovorom z dekletki, ki so jim rdela lica od mraza in je dihala iz njihovih puloverjev svežina snega in mladosti... Pa prihod domov, kjer je bil pod poriban in bel, prekrit s časniki, in je

dišalo po gorkih poticah in belem, močno zapečenem kruhu, ki ga je mati pravkar vzela iz peči...

In še pot k polnočnici, po temi in snegu. Z baterijami smo osvetljevali gaz, a zdaj pa zdaj je vrgel kdo v zrak bengalsko raketo, ki je sipala zvezdice in za hip rahlo osvetlila snežno poljano. In prehitevanje na ozki gazi in veselo pozdravljanje in voščila; nato pa božične pesmi v mrzli cerkvi in jaslje, ki jih je cerkovnik vsako leto uredil malo drugače, s še več fantazije.

Vsega tega tukaj ni. So le palme kot s tistih cerkvenikovih jaslje in živali in pastirji, če jih hočeš videti v Indijancih z okroglimi klobuki na glavah in s koci preko glave in njihovih razkuštrane žene z otroki na hrbtu, katerih črnolase in kot osmojene glavice gledajo iz pisanih rut. Namesto mahu in Betlehema je džungla, v kateri cvrčijo opice, in namesto jaslic moja hišica, ki sem jo komaj dokončal in je še zelo primitivna. Toda zvezde žare tudi v tej božični noči in se utrinjajo kakor nekdanje v tistih božičnih nočeh v mladosti. Morda jih je tu še več, vsaj zdi se mi.

S hrepenenjem mislim na božič v domovini, toda nisem nesrečen in v tem hrepenenju ni žalosti, ampak upanje.

Ni mi žal, da nisem šel v kako državo z »visokim življenjskim standardom«. Vzljudil sem to toplo, razkošno, gostoljubno zemljo, ki mi je dala zavetje in mir, in te tihe, zveste ljudi s temnimi očmi, ki so vrnili mojemu življenju smisel. Izkazujejo mi hvaležnost, ker menijo, da

sem dober z njimi, a v resnici so oni meni več dali kot jaz njim.

Ljubim bujno, divjo naravo in včasih se vržem nanjo, da čutim z vsem telesom deviško moč v njej, ki čaka, da vzklije, oplojena z mojim, z znojem nas vseh, ki smo tu. Toda istčasno le hrepenim po tisti daljni deželi tam v srcu Evrope, po tistem dragocenem kosčku zemlje, ki je naša domovina in ki za nas nima primere na svetu. Včasih me zapeče vest, da sem jo premalo ljubil.

Pozdrave iz božične noči v Ekvadorju Ti pošilja Tvoj

Martin.

Spodaj pa je pripisal:

P. S. Oprosti tej »božični pesmi v prozi«. Zdaj, ko sem jo spet prebral, se mi zdi zelo sentimentalna. A jo bom vseeno odposlal, da boš vedel, kaj čuti Slovenec na božično noč na tujem.

In še nekaj, kar te bo morda zanimalo: Pisal sem Sonji. To je tisto dekle, ki si ga videl takrat v baru in ti je ugajalo. Odgovorila mi je in ni izključeno, da bo prišla za menoj. Ni me še pozabila, kakor jaz nisem nje. Če jo vidiš, jo pozdravi in ji reci, da hitim urejati kočico, da bi jo našla čedno.

Pozabil sem jo pozdraviti, sem pomislil. Sicer pa je že dolgo nisem videl. Najbrž je že pri njem v Ekvadorju. Se bo že javil.

P. S. Res, tik preden sem oddal to pisanje v tisk, sem dobil letalsko pismo. Le nekaj besed:

Sonja in Martin, pravkar poročena. Te priščno pozdravljata in Ti voščita vesel božič.

ŠPORT V LETU 1958

Avstralec Herb Elliot najboljši športnik

Letošnja športna sezona je bila povprečna. Za najboljšega športnika leta 1958 je svetovni tisk z veliko večino izbral avstralskega tekača Herba Elliota, slovitega prvaka v teku na 1 miljo in na 1500 metrov. Na drugo mesto so strokovnjaki postavili ameriškega desetborca črnca Johnsona. Zanimivo pa je, da je 7. mesto pripadlo romunski svetovni prvakinja v skoku v višino Jolandi Balasovi. Med prvimi 25 športniki ni nobenega Italijana, čeprav je na primer poklicni kolesar Baldini letos osvojil svetovno prvenstvo v cestni dirki.

Lani so bili izbrani naslednji športniki: 1. Kuc (SZ) — lahka atletika; 2. Gutowski (ZDA) — lahka atletika; 3. Fangio (Argentina) — avtomobilizem; 4. Ibbotson (Vel. Britanija) — lahka atletika; 5. Di Stefano (Španija) — nogomet.

»Narodni sport« iz Zagreba je letošnje športnike takole ocenil: 1. Johnson (ZDA); 2. Elliot (Avstralija) in 3. Sailer (Avstrija). Italijanski Tutto-sport iz Turina pa je sestavil naslednjo lestvico: 1. Elliot (Avstralija); 2. Konrads (Avstralija) in 3. Riviere (Francija).

NOGOMET NA PRVEM MESTU

Osrednji letošnji športni dogodek so bile tekme za svetovno nogometno prvenstvo na Švedskem. Častni naslov je zaslužen osvojila Brazilija, ki je po mnenju vseh strokovnjakov res najboljšo moštvo na svetu. Od evropskih enajstoric se je najbolje izkazala Švedska, ki je odločno premagala Nemce in se tako uvrstila v finale. Dobro so se odrezali tudi Francozi, ki so zasedli tretje mesto.

Od ostale nogometne dejavnosti omenimo tekme za turnir Sejmov, srečanja za Srednjeevropski pokal in za Pokal prvakov, ki ga je z zmago nad Milanom (3:2) osvojila španska enajstoria Real Madrid.

Letos smo imeli tudi več važnih smučarskih tekem, v katerih so največ uspehov ponovno dosegli Avstrijci in takoj za njimi Francozi ter Švicarji.

Največje letošnje smučarsko tekmovanje je bilo v Badgasteinu, kjer je zmagal neprekosljivi mojster belih stez Avstrijec Toni Sailer, ki je pobral kar tri kolajne in tako potrdil, da je res najboljši smučar vseh časov. Od žensk so se razen prvovrstne Kanadčanke Wheelerjeve najbolj izkazale Norvežanke.

Na svoj račun so letos prišli tudi drsalci, med katerimi sta bila najboljša Rusa Gončarenko in Artamanova.

LAHKA ATLETIKA — KRALJICA ŠPORTOV

Ena največjih prireditev v lahki atletiki je bilo letos srečanje med reprezentancama Sovjetske zveze in Amerike v Moskvi. Zmagali so Amerikanci z izidom 126:109. Med ženskami pa so zmagale Rusinje, in sicer z izidom 63:44. V izredno borbenih tekmah za evropsko prvenstvo v Stockholmu so največ uspehov dosegli Poljaki, Angleži, Rusi in Nemci. Balkanske igre v Sofiji pa so se zaključile z zmago Bolgarije (moški) in Romunije (ženske).

V kolesarstvu so letos ponovno prevladovali Belgijci, ki so osvojili prvo mesto v dirkah za pokal Desgrange-Colombo. Med posamezniki je treba omeniti De Bruyna (Belgija), ki je prekosil rojaka Van Looya, Španca Pobleta, Luksemburžana Gaula in Francoza Bobeta. Zmagovalci v letošnjih najvažnejših etapnih dirkah so: Francoz Stablinski (dirka po Španiji), Italijana Baldini (dirka po Italiji) in Fornara (dirka po Švici) ter Luksemburžan Gaul (dirka po Franciji).

V tekmah za svetovno prvenstvo so letos prevladovali Italijani tako v cestni (Baldini) kot dirkališčni vožnji. Ne smemo pa prezreti uspeha Francoza Riviera, ki je izboljšal svetovni višek v enourni kolesarski vožnji (47,340 km).

Od košarkarskih tekem omenjamo evropsko žensko prvenstvo v Lodžu, kjer se je na prvo mesto povsem nepričakovano uvrstila Belgija. V srečanjih za Mainranov pokal pa so zmagali Rusi. V odbojki so svetovni naslov obdržali Čehi in Rusinje.

BRATA KONRADS — ČUDO SVETA

Dne 9. februarja je vse športnike presenetila vest, da sta v Avstraliji in svetu nepoznana 13-letna Ilse Konrads in njen 15-letni brat John potolkla več svetovnih viškov v plavanju. V 40 dneh je bilo v prostem slogu postavljenih kar 32 novih viškov.

Lestvica najboljših športnikov leta 1958

	točk
1. Herb Elliot (Avstralija) - atlet	723
2. Rafer Johnson (ZDA) - atlet	500
3. John Konrads (Avstral.) - plavalec	396
4. Brazilsko drž. nogometno moštvo	323
5. Roger Riviere (Francija) - kolesar	264
6. Toni Sailer (Avstrija) - smučar	219
7. Jolanda Balasava (Rom.) - atletinja	101
8. Hary (Nemčija) - atlet	100
9. Robinson (ZDA) - boksar	97
10. Krzyskowiak (Poljska) - atlet	92
11. Ilse Konrads (Avstral.) - plavalka;	
12. Black (Škotska) - plavalec; 13. Fontaine (Fr.) - nogomet; 14. Davis (ZDA) - atlet; 15. Hawthorn (Anglija) - avtomobilist; 16. Gaul (Luksemburška) - kolesar; 17. Fraser (Avstralija) - plavalka.	

V tekmovanjih v Budimpešti, kjer so se zbrali vsi najboljši evropski plavalci, so Rusi odnesli 5 zlatih, 6 srebrnih in 5 bronastih kolajn. Presenetljiv uspeh so dosegli tudi Angleži. Na 3. mestu lestvice je Nizozemska, kateri sledita Madžarska in Italija.

Veslaške tekme za evropsko prvenstvo so bile letos v Poznanju, kjer so največ zmag dosegli Nemci, medtem ko so se Rusi najbolj izkazali v tekmah za svetovno prvenstvo kanujev in kajakov.

Po izidih letošnjih boksarskih srečanj lahko rečemo, da se ugled evropskega boksa postopno dviga. Odlikovali so se naslednji boksarji: Šved Johansson, Nemca Scholz in Schöppner, Francoz Halimi, Argentinec Perez in Amerikanci Patterson, Robinson, Smith in Moore.

V teniških turnirjih so bili posebno uspešni Avstrijci, od katerih omenjamo najboljše, in sicer: Cooperja, Andersona, Fraserja in Rosea. Med ostalimi tenisti se je odlikoval tudi Italijan Pietrangeli in med ženskami črnka Gibson. V finalni tekmi za pokal kralja Gustava pa so zmagali Švedi.

V namiznem tenisu Madžari danes v Evropi nimajo enakovrednih tekmecev. Med njimi se je letos odlikoval Berczik.

Na koncu našega pregleda omenjamo še svetovno prvenstvo v malem rokometu (1. Švedska), evropsko prvenstvo v base-ballu (1. Nizozemska), prvenstvo v telovadbi (1. Sakhalin in Latinijska - SZ), svetovno prvenstvo v umetnem drsanju (1. Nemčija) in v dviganju uteži (SZ in ZDA) ter več pomembnih srečanj v hokeju na kotalkah. Od teh so važne zlasti tekme za svetovno prvenstvo (1. Portugalska) in za Latinski pokal (1. Španija).

Pestro sezono so imeli letos tudi šahisti. V Portorizu je na primer bil pomemben turnir, iz katerega so izšli finalisti tekmovanja za svetovno prvenstvo, v Münchenu pa je bila XIII. olimpiada, ki se je zaključila z zmago ruskih vele mojstrov. Ne smemo nadalje pozabiti na študentsko olimpiado in na zanimivo srečanje med Smislovom in Botvinkom, ki je veljalo za svetovno prvenstvo.

dt.

Uspehi slovenskih športnikov v Trstu

Kdor je letos spremljal športno delovanje v Trstu, je moral ugotoviti, da se je slovenska mladina začela končno nekoliko prebujati. Kljub pomanjkljivosti in težavam danes ne moremo več govoriti o kakem športnem mrtvilu, čeprav še zdaleč ni takih uspehov, kot bi si jih želeli. Toda vsak začetek je težak, kar velja zlasti za naše športnike, ki morajo orati ledino. Hudo je le, da vsa slovenska športna dejavnost sloni na ramah sorazmerno malo ljudi.

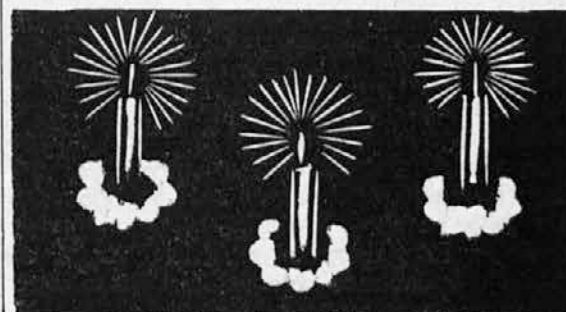
Razni namiznoteniški turnirji, kot na primer tista za pokal Graphisa in pokal Bogataja, prvo tekmovanje ping-pongari, strelske tekme, tekmovanje v odbojki, nastopi v Trstu in Sežani ter zlasti Prvi slovenski športni dan so dovolj zgovorno pokazali, kako je bilo nujno potrebno, da se naša doslej neorganizirana športna mladina združi in začne končno skupno delovati. Letošnje prireditve so obenem pokazale pot, ki jo je treba ubrati, če hočemo, da se šport v Trstu in okolici razvije. Bodoča tekmovanja bodo privabila čedalje večje število športnikov, kar bo obenem omogočilo, da se izboljša raven športne dejavnosti.

Danes se slovenska tržaška mladina zaradi posebnih razmer lahko bavi samo z nekaterimi športnimi panogami. V poštevek pridejo zlasti namizni tenis, ki je že postal nekaka narodna igra, odbojka, lahka atletika in šah. Čudno pa je, da manjkajo vodni športi, ki bi jih zaradi bližine morja vsekakor morali gojiti. Naši športniki se morajo boriti z velikimi težavami, ker jim manjkajo prostori, vadi telji in denar. Zato se morajo za sedaj zadovoljiti s takimi disciplinami, ki zahtevajo prav malo de-

narnih in drugih sredstev. Te discipline je treba sedaj izpopolniti, kajti prihodnje leto bodo, kot se zdi, številna tekmovanja za razna prvenstva, ki bodo od atletov zahtevala precej napora in spretnosti. Treba se je zato načrtno vaditi, starejši športniki pa bi morali skrbeti za vzgojo naraščajoč.

Kdor pozna tržaške razmere, ve, da se slovenska mladina rada udejstvuje v športu. Če se ne more med Slovenci, pojde marsikateri fant ali dekleta v italijanska društva. Ob koncu leta, ko skoraj vse športno izživiljanje za nekaj časa zastane ali vsaj nima vidnih oblik, moramo navezati tesnejše stike z vsemi slovenskimi športniki ter poskrbeti, da se medsebojno čim bolj spoznamo. Le tako bo namreč naša mladina mogla v športu doseči vedno več uspehov, kar bo koristilo njej sami ter vsej naši skupnosti.

D. T.

GOSPODARSTVO

REBULA V ZATONU

Trta in vino rebula sta v zatonu: žrtev modernega vinarstva je postala sorta vina, ki je stoletja bila sladka in krepka, cenjena in slavna, saj je prešla tudi v našo narodno pesem. Mnogim rodovom naših vinogradnikov je pri njih napornem delu grela žile in mišice. In sedaj se poslavlja, ker sodobni razvoj vinarstva zahteva njeno smrt.

Rebulo so gojili in še gojijo naši vinogradniki na Tržaškem, Goriškem in v Furlaniji. Njena zgodovina pa ni znana, tako da ne vemo, kdaj in od kod je prišla v naše kraje. Ni izključeno, da so jo gojili že v samem začetku vinogradništva v teh krajih, to je pred kakšnimi 2.000 leti v dobi prvih rimskih kolonistov. Najbrž so jo ti prinesli s seboj iz južnih krajev, a ne vemo natančno od kod.

Rebula je znana tudi pod imenom garganja. To ime je udomačeno predvsem na Vipavskem in na Krasu. Pri rebuli razlikujemo dve zvrsti: rumeno in zeleno.

Rumena rebula ima več dobrih lastnosti: zbrsti precej pozno in se tako navadno izogne slanim; je krepke rašče, rodi obilno, precej zgodaj zori, dobro kljubuje glivičnim boleznim in da prav dobro namizno vino. Njene slabe strani so, da precej rada gnije, da mošt jeseni nerad popolnoma pokipi in da je zato dolgo časa motna. Grozdje je zelo okusno in ga zato mnogo prodajo za zabanje. Dobro dozorelo, zdravo in v suhem vremenu potrgano rebulo brez težav ohranimo do marca, samo če jo držimo v prepričnem prostoru.

Zelena rebula ima mnogo manj dobrih lastnosti kot rumena. Ima sicer dobro raščo ter je odporna proti boleznim, a nima lepih zlatorumenih jagod, temveč bolj drobne jagode, zelenkaste barve. Zori nekoliko pozneje, grozdje pa vsebuje znatno manj sladkorja. Zato dobimo iz zelene rebule šibkejšo vino. Edina njena prednost je, da ne gnije tako rada kot rumena. Tudi zelena rebula je odlično namizno grozdje.

Obe zvrsti pa sta obsojeni, da zgineta in njuno mesto zavzemajo žlahtne sorte, kot so burgundec (pinot), tokajec, rizling, sauvignon in malvazija. Imamo več malvazij in v naših krajih gojijo vsaj 3 sorte, ki se med seboj znatno razlikujejo tudi po dobroti. Dobra vrsta malvazije je tista, ki je razširjena v okolici Poreča (Istra) in se pri nas imenuje malvazija iz Ronk.

Tudi glede vina moramo upoštevati zahteve tržišča! Danes je veliko povpraševanje po vinu odličnih sort, kot so pravkar imenovane, medtem ko za rebulo ni več zanimanja.

UMETNA JEZERCA ZA NAMAKANJE

Z namakanjem obvarjemo kmetijske kulture pred sušo ter obenem mnogo zvišamo hektarske donose. Danes na vsem svetu težijo za tem, da bi namakanje uvedli povsod, kjer je mogoče. Na ta način hočejo spremeniti v rodovitne planjave tudi velike puščave. V ta namen so v teku ogromna dela posebno v Indiji in Pakistanu, a tudi na Kitajskem in v Afriki. Upajo, da bodo v bodočnosti celo veliko Saharo spre-

menili v žitnico, kar je najbrž v pravadnih časih že bila.

V nekaterih krajih Italije so namakanje uvedli že pred mnogimi leti, a namakalna mreža se še vedno širi. V zadnjem času, to je v zadnjih 6 letih, so začeli misliti na namakanje tudi v brdnatih legah, kjer ni na razpolago naravnih tokov vode, to je rek in potokov. V ta namen gradijo umetna jezercica, v katerih se v deževni dobi zbira voda, ki je na razpolago za namakanje. Prvo tako jezerce je bilo urejeno l. 1953 v pokrajini Marche. Danes jih je že dokončanih 224, v gradnji pa jih je 191. Vsa ta jezercica bodo v rednih razmerah razpolagala s skoraj 12 milijoni kub. metrov vode, ki bo služila za namakanje njiv.

Kako lepo bi bilo, če bi mogli pri nas namakati vse predele, ki so podvrženi suši! Kakšen bi bil naš Kras, če bi imel dovolj vode? Za sedaj pa ne moremo misliti, da bi na Krasu uredili kakšno umetno jezerce za namakanje, a poznejši rodovi bodo tudi to zadevo rešili. Kakšno umetno jezerce pa bi lahko zgradili že sedaj izven kraških predelov. To seveda lahko napravi le skupnost in ne posameznik.

KRIŽANA KORUZA MARANO VICENTINO

Koruzi Marano prednjači med domačimi italijanskimi sortami, ker da zadovoljive hektarske donose in ker je njena moka za polento zelo dobra. Ko so se pojavile

ameriške križane (hibridne) sorte koruze, se je zdelo, da bo treba žrtvovati tudi to odlično sorto, ker so nove sorte dajale mnogo večje pridelke, kar je odtehtalo njih slabo stran, da večinoma niso primerne za človeško prehrano, temveč služijo predvsem za živalsko krmo.

Danes ima sorta Marano zagotovljeno bodočnost, ker se je posrečilo vzgojiti novo križano vrsto, ki ima vse dobre lastnosti predhodnice in se po hektarskem donosu lahko meri z amerišskimi hibridi. Nova sorta se imenuje Marano Vicentino, vzgojil pa jo je genetik prof. Maliani. S to sorto je delala poskuse družba Polesana Sementi, ki je ugotovila naslednje:

Gostota koruze je bila 6 stebel na kv. m, se pravi, da je znašala razdalja med vrstami 75 cm, v vrstah med stebli pa 22,5 cm. Sejali so jo 13. maja, izšla pa je 24. maja. Moški cveti (zastavice) so se pojavili 14. julija, višek so dosegli 18. julija, cvetenje pa se je zaključilo 22. julija. Ženski cveti (lasje) so dosegli višek 17. julija. Koruza je dozorela 3. septembra. Srednja visokost stebel je bila 156 cm. Število klasov na stebelu je bilo 2,2, posamezni klas pa je tehtal povprečno 80,2 grama. Hektarski donos svežih klasov je znašal 105,8 stotov. Od teh je bilo 85% ali 90 stotov zrnja, ki se je zmanjšalo na 81,29 stotov, ko je imelo 14% vlage.

Nova sorta Marano Vicentino je važna, ker nam pove, da bo na manjši površini mogoče pridelati dovolj koruze za človeško prehrano in da se bo lahko posejalo več površine z amerišskimi križankami za živalsko krmo.

VAŠ HOROSKOP

Vsakdo drži svojo bodočnost v svojih rokah in nihče, razen Boga, ne ve, kaj ga v prihodnosti čaka! Za tiste pa, ki se hočejo nekoliko pozabavati s praznovernostjo iz zvezd, imamo pripravljen naslednji horoskop za leto 1959. Veselo zabavo!

KOZOROG (od 22. dec. do 20. jan.)

Okoliščine vas bodo prisilile k odločnejšim potezam, hkrati vam bodo dale priložnost, da se izkažete. Dobili boste sporočilo, ki bo godilo vašemu samoljubju. Več pozornosti posvetite zadevam, ki se vam zdijo, da so stranskega pomena.

VODNAR (od 21. jan. do 19. febr.)

Nesoglasja se morajo čimprej razčistiti. Zaključek čakajte s popolnim duševnim mirom, ker ne bo nič hudega. Lotili se boste dela, ki ga niste vajeni. Kmalu se boste vanj vživeli in imeli od nje veliko dobička. Bodite neodvisni!

RIBE (od 20. febr. do 20. marca)

Postavljeni boste pred nelahko izbiro: poslušajte nagib srca. Obeta se vam zanimivo srečanje v nenavadnih okoliščinah. Doživeli boste veliko moralno zadoščenje. Ne odlašajte z reševanjem zadeve, ki bo bolj enostavna, kot si mislite.

OVEN (od 21. marca do 20. aprila)

Svojo radovednost krotite, ker boste sicer odkrili nekaj, kar vam ne bo všeč. V čustvenih zadevah ste preveč zahtevni. Neka nova poznanstva vam bodo zelo koristila. Ne izgubljajte izredne priložnosti, ki se ne bo ponovila.

BIK (od 21. aprila do 20. maja)

Vaša dejavnost bo dala lepe izide. Uspehe pa bodo želi bolj drugi kot vi. Vzбудili boste pozornost neke osebe. Pomoč, ki jo boste dobili, bo manjša, kot ste pričakovali. Zelo verjetno vas čaka potovanje.

DVOJČKA (od 21. maja do 20. junija)

Poskus, da bi si pridobili naklonjenost neke osebe, ne bo rodil uspeha. Naj vas ne zapeljejo navidezno zelo ugodni predlogi. Ne objokujte preteklosti, ker se vam odpira svetlejša bodočnost. Potovanje, ki vas privlači, vas utegne razočarati. Pazite na zdravje!

RAK (od 21. junija do 22. julija)

Svoj položaj boste utrdili in s pomočjo neke osebe se vam bodo odprle nove možnosti. Vprašanja, ki vas mučijo, bodo naletela na hitro rešitev. Soglasje na sentimentalnem področju.

LEV (od 23. julija do 22. avgusta)

Nekoliko negotove in mračne trenutke boste srečno prebrodili. Ni se vam bati tekmecev: predbro ste zapisani v izvoljenem srcu. Mirno proučite predloge, ki vam jih bodo dali; vsi ne bodo sprejemljivi.

DEVICA (od 23. avgusta do 22. sept.)

Ne idealizirajte preveč prijateljskega čustva, da ne boste doživeli razočaranja. Z optimizmom boste kos navidezno zapletenemu vprašanju. Zagrabite za priložnosti, ki se vam ponujajo. Preveč ste ostri.

TEHTNICA (od 23. sept. do 22. okt.)

Svojo pozornost boste osredotočili na določeno dejavnost in s tem porušili zid okoli sebe. Važna pomoč vam bo v prid pri rešitvi vaših vprašanj. Vaši upi bodo ostali neizpolnjeni, čeprav vam bodo veliko obetali.

SKORPIJON (od 23. okt. do 21. nov.)

Nepričakovano bo vzrastlo nagnjenje do prijetne osebe, ki jo že poznate. Če boste vztrajali, boste uveljavili svoje stališče. Na poslovnem področju se stvari izboljšujejo. Vesela presenečenja bodo precej izpremenila vaš položaj.

STRELEC (od 22. nov. do 21. dec.)

Nepredviden dogodek vam bo v prid in bo omogočil, da boste svoje sposobnosti ponovno uveljavili. Utrdili boste odnose z osebo, ki vam je zelo pri srcu. V vidu so novi načrti in novi sporazumi, ki bodo za vas zelo ugodni.

11

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eV
s
r
c
uA
f
r
i
k
e

V DACHAUSKIH BLOKIH

46

E. Z.

Resnično napolnila se je le zvečer, ko so blokovni starečino s piskanjem naznanili, da je treba zapreti vrata »štuba«. To je bilo okrog osmih zvečer. Kmalu potem smo zlezli na ležišča; tudi tu sta prišla dva človeka na eno ležišče ali v najboljšem primeru vsaj trije na dva pograda, vendar se je dalo vsaj spati, posebno potem, ko smo se navadili prespati vso noč v isti legi. Čim manj smo se na ležiščih premikali že iz obzira do tistih dveh, ki sta spala na kraju. Kljub temu se je včasih pripetilo, da je kdo padel z vrhnjega nadstropja in se pobil. Toda z ozirom na to, da je kaka šestina ljudi stalno spala v tako nevarnem položaju, je bilo naravnost čudno, da ni bilo še več takih nezgod. V normalnem življenju bi se nam bilo zdelo, da je popolnoma nemogoče prespati noč v tako nevarnem položaju, ne da bi človek prej ali slej zletel na tla. Toda v nenormalnih razmerah se prebude v ljudeh pradedni, atavistični nagoni samoohrane, o katerih navadni človek nima pojma. In tako smo si celo v spanju ohranili nekak občutek ravnovesja in zavest nevarnosti, je bdela v nas tudi med spanjem.

Na ležišča smo se spravili navadno kake pol ure prej, kot so zadoneli po taborišču piski, da je treba ugasniti luči v spalnicah in da mora zavladati molk. Tisto je bilo najprijetnejši pol ure vsega dneva. Zavedali smo se, da je spet en dan pri kraju in da smo za en dan bliže svobodi. To nas je navdajalo z vedrim razpoloženjem. Ležišča je sicer določal štabak, vendar se je dalo doseči, da je dal razne prijatelje skupaj. Tako je imela zasedena posamezna »nadstropja« skoro vedno skupinica ljudi, ki so bili med seboj prijatelji ali dobri znanci. Ker so delali čez dan na različnih krajih, so si tiste pol ure pripovedovali novice, katere so čez dan zvedeli, v prvi vrsti seveda o položaju na frontah. To nas je zanimalo bolj kot vse drugo. Nekateri so bili izredno spretni pri zbiranju takih radijskih vesti in tudi dovolj kritični, tako da smo bili vedno precej na tekočem o resničnem položaju. Seveda pa je čisto nekaj drugega, če lahko človek sam posluša radijska poročila, ali pa se mora zadovoljevati s takim pripovedovanjem, katerega resničnost ne more preveriti.

Prve mesece mi ni prišel v roke nikak časnik, ker je bila disciplina še zelo stroga. Pozneje pa so prinašali na blok razne nemške dnevnikke, predvsem pa »Voelkischer Beobachter« münchenske izdaje, ki je bil glavno glasilo nacional-socialistične stranke.

(Dalje)

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. decembra, **nedelja**: Nedolžni otroci
 29. decembra, **ponedeljek**: Tomaž, David
 30. decembra, **torek**: Evgenij
 31. decembra, **sreda**: Silvester, Katarina
 1. januarja, **četrtek**: Novo leto, Obrez. Gosp.
 2. januarja, **petek**: Štefanija
 3. januarja, **sobota**: Genovefa

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 22. decembra si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	623—627 lir
avstrijski šiling	23,60—24 lir
100 dinarjev	72—74 lir
100 francoskih frankov	132—135 lir
funt šterling	1725—1750 lir
nemško marko	148—149 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlat	706—708 lir
napoleon	4850—5050 lir

ŽENSKI KOTIČEK**RECEPTI TREH NARODOV****ITALIJA: Pizza napoletana**

Napravite testo iz 350 gramov pšenične moke in 15 gramov kvasa, ki ste ga stopili v kozarcu mlačne vode. Pustite testo kakšne dve uri in pol, da vzi- de. Nato ga zvaljajte v obliki kroga s premerom 35 cm. Debelo naj bo približno pol centimetra. Pre- lije ga z olivnim oljem in namažite s koščkom svinjskega sala. Pripravite nato 50 g filetov in 100 g naribanega sira (parmezana) in 300 g olupljenih in zmečkanih paradižnikov. Nadev naložite na testo, osolite, dodajte popra in majarona ter nekaj kap- ljic olivnega olja. Pecite vse skupaj v zelo topli pe- čici četrte ure.

SPANIJA: Riž s piščancem

Razrežite piščanca na 15 kosov in dodajte še ne- kaj svinjskega mesa. V lonec vlijte 1 dcl olja in

pečite meso, dokler ne zarumeni. Dodajte oluplje- nega in zgnetenega paradižnika, malo čebule, zele- nega graha, dve mali razrezani artičoki, žličko rde- če paprike in 350 g riža. Nato nalijte liter tople vo- de. Ko voda zavre, dodajte nekoliko žafrana. Oso- lite in kuhajte, da se riž zmehča, a ne preveč.

ŠVEDSKA: Zelje z jagnječjimi prsmi

Zeljnatu glavo narežite na drobne kosce, jo iz- perite in precedite. Razrežite kilogram jagnječjih prsi, ki ne smejo biti premastne. Pečite jih na ma- sti toliko časa, da dobe malo barve. V globok lo- nec naložite nato izmenoma eno plast mesa in eno zelja, dodajte kavino žličko moke, malo soli in osem zrnec popra. V lonec nalijte vode ali juhe, da po- krijete meso in zelje. Kuhajte na nizkem plamenu eno uro in pol.

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

Telefon 29-477

Vesele praznike voščijo in se priporočajo :

LESNA TRGOVINA

Erzetič - Dedič

GORICA — UL. MATTIOLI 1 — Tel. 28-39

Zaloga drv, premoga, apna in plina Agipgas

OB NAKUPU VSAKE JEKLENKE (BOMBO-
LE) LAHKO DOBITE BOGATO NAGRADO!

MIZARSTVO S STROJNIM OBRATOM

Anton Černigoj

GORICA - UL. DUCA D'AOSTA 30 - Tel. 25-08

Vesele praznike!

TRGOVINA ČEVLJEV

Uršič Benjamin

GORICA, ULICA RASTELLO 1

ZOBOZDRAVNIK

Dr. Igor Franko

GORICA — UL. CARDUCCI 7/I — Tel. 29-09

RESTAVRACIJA

All'Università
pri univerzi

GORICA — P.zza VITTORIA 3

AVTOTAKSI

KOMEL FRANC

GORICA - P.zza E. de AMICIS 10 - Tel. 22-04

AVTOPREVOZNO PODJETJE

BRATJE DOLJAK

GORICA — UL. DONIZZETTI 27 — Tel. 20-97

HOTEL — RESTAVRACIJA

**Zlati jelen
Cervo d'oro**

GORICA — UL. BELLINZONA 11 — Tel. 24-97

TRGOVINA ČEVLJEV

ČOTAR ANDREJ

GORICA — UL. RASTELLO 34 — Tel. 36-67

ZALOGA DRV, PREMOGA IN APNA

Sajevec

GORICA — Trg CAVOUR 6 — Tel. 34-96

PODJETJE LESNEGA GORIVA IN OGLJA

Karel Mischou

GORICA — UL. ANGIOLINA 23 — Tel. 23-29

PODJETJE

Plahuta Ignac

GORICA - UL. DUCA D'AOSTA 4 - Tel. 50-23

Kolesa, motorna kolesa, potrebščine za kolesa
in motorje »Iride«

MEHANIČNA DELAVNICA IN TRGOVINA

GOLOB IVO

GORICA — Trg E. DE AMICIS 1 — Tel. 21-38

Avtomobili, motorji, kolesa, nadomestni deli

GOSTILNA

FIEGL

GORICA — Trg E. de AMICIS 11

MIRODILNICA — DROGERIJA

Šodgornik

GORICA - P.zza E. de AMICIS 12 — Tel. 30-09

TRGOVINA JESTVIN

BUDIHNA CIRILGORICA — UL. V. VENIERI 6 — Tel. 29-18
Ulica V. VENETO

Srečno novo leto želi vsem
cenjenim odjemalcem
TRGOVINA JESTVIN

**Av gust
Gregorič**

TRST — UL. COMMERCIALE 25 — Tel. 29-658

Vse za kmetovalce

Edvard Furlani

TRST — ULICA MILANO 18 — Telefon 35-169

Krma za živino • Žita • Umetna gnojila •
Zveplo • Modra galica • Poljedelski stroji •
Orodje • Vsakovrstna semena itd.

Veselo in srečno novo leto
želi cenjenim odjemalcem

PEKARNA IN TRGOVINA JESTVIN

ZORA ČOK

OPCINE

NARODNA ULICA 57/63 — Tel. 21-040

TRST
VIA CARDUCCI 15
Telefon 29-656

Bogata izbira naočnikov, daljnogledov,
toplomerov in fotografskega materiala

PAPYROS

M. FERFOLJA

UVOZ IZVOZ
grafični material ter zaloga vseh vrst papirja
TRST — UL. F. SEVERO 10 — Tel. 36-453

Simič Marij

OPČINA — NARODNA ul. 48
CRPALKI AGIP

Srečno in uspešno novo leto
želi vsem klientom in prijateljem KROJAC

J. KRAMAR

OPCINE — NARODNA ULICA 65

CVETLICARNA
IN MESNICA S KONJSKIM MESOM
ŠVAGELJ
OPCINE — PROSESKA ul. 35 — Tel. 21-482
se priporoča in želi srečno novo leto!

GOSTILNA OPCINE

Emilija Josič-Vremec

vošči cenjenim odjemalcem vesel božič
in srečno novo leto 1959!

Vesel božič in obilo uspeha v novem letu 1959
želi vsem cenjenim odjemalcem in prijateljem

Stanislav Švagelj

TRST — UL. FRIULI 271 — Tel. 28-664

Pri podjetju

B. GECELE

TRST — Ulica SLATAPER 20 — Tel. 61-921

dobite kolesa in motorje najboljših
znamk:

WANDER • HERMENSEN • IRIDE
VILLIERS

HOTEL

Pošta

(KARIŠ)

TRST — Trg OBERDAN 1 — Tel. 24-157

želi srečno novo leto 1959

„TEHNA“

UVOZ — IZVOZ

TRST (302) — UL. F. Filzi 17 — Tel. 35-907
Telegram: »TECHNALUIN«

Podjetje

VLADO ŠVARA

ELEKTROMECHANICNA DELAVNICA
ZA AVTOMOBILE IN MOTOCIKLE
TRST — ULICA GIULIA 28 — Tel. 96-742

AVTOGARAŽA

TRST - ROJAN
UL. MORERI 7
Telefon 35-608

„Roiano“

SERVISNA POSTAJA

Avtoprevoz potnikov tudi v inozemstvo

Vesele praznike želi vsem
prijateljem in znancem

Bar Central

OPCINE — NARODNA ul. 48 — Tel. 21-067

Vsem cenjenim gostom želi vesel božič
in uspeha polno novo leto

**Društvena
gostilna**

OPCINE — PROSESKA ul.

Vedno založena s prvovrstnimi vini

TRGOVINA
Z JESTVINAMI

Milan BEVK

TRST - UL. D'ANNUNZIO 9
Telefon 41-572

PAPIRNICA — TISKARNA

U. BERNARDI

TRST — UL. MAZZINI 44 — Tel. 93-667
Vsakovrstna naročila s plačilnimi olajšavami

ZOBOZDRAVNIK **Dr. R. Hlavaty**

Ordinira za zobne in ustne bolezni ter zobno
protetiko dnevno od 15. do 18. ure

TRST — ULICA LAVATOIO 4/I

Vesele praznike želi

PEKARNA

M. Flajban

TRST — UL. CARDUCCI 14 — Tel. 35-166

URARNA IN ZLATARNA **LAURENTI**

(LAVRENCIČ)

TRST — LARGO SARTORIO 4

Ure najboljših švicarskih znamk • Strokovna
popravila ur in zlatnine

„LA VINICOLA TRIESTINA“

DI ALBERTO URSIC

TRST — ULICA CEC. RITTMAYER 20 — TELEFON 38-380

Želimo obilo uspehov vsem cenjenim odjemalcem v letu 1959!

IMAMO BOGATO ZALOGO VINA VERONA, FURLANSKA, ISTRSKA IN VIPAVSKA VI-
NA TER KRASKI TERAN

MLEKARNA

GULIČ OLGA

OPCINE — PROSESKA 45

želi vsem cenjenim odjemalcem vesel božič
in srečno novo leto!

Veseli božič in uspeha polno novo leto želijo:

RIBARNICA

PERTOT MARCELATRST-BARKOVLJE, Ul. Perarolo 2 - Tel. 28-415
želi vsem vesele praznike!

Želite dobro hrano? GOSTILNA

„AL GAMBERO“ (PRI RAKU)TRST — Ul. Udine 37 — Tel. 24-938
Vam bo gotovo ustregla!**KUREC MIRAN**

UVOZ — IZVOZ

Zaloga domačih in sortnih vin
ter likerjevTRST — Ul. della Fabbrica 4
Telefon 55-751Poleg drugih vam nudi pristna istrska in vi-
pavska vina ter kraški teran po ugodnih cenah

ZALOGA STAVBNEGA MATERIALA

DANEU CELESTINOPCINE — NARODNA ul. 77 - Tel. 21-034
želi vesele božične praznike

KROJASKA DELAVNICA

STANISLAV KOŠUTAZA DAME IN GOSPODE
TRST — Ul. RAFFINERIA 5 — Tel. 95-498

KROJACNICA

LADO PREMRŮTRST — Ul. GINNASTICA 35/I — Tel. 45-447
želi vsem klijentom vesele praznikeVesele božične praznike in srečno novo leto
želi TRGOVINA JESTVIN**M E D E N**

TRST — Ul. LA MARMORA 18

Vesele praznike želi

ZNANA TRGOVINA Z MANUFAKTURNIM
BLAGOM IN DROBNARIJO*Peter Pavel Cepar*

TRST — Ul. UDINE 36 — Tel. 28-296

Postreže vam z najboljšim blagom!

Obiščite nas in se prepričajte!

TRGOVINA IN DELAVNICA ČEVLJEV

G E CROJAN, Trg tra i Rivi 2
Telefon 31-198

vošči cenjenim odjemalcem vesele praznike!

TRGOVINA Z MESNIMI IZDELKI

F O N D ATRST — SKEDENJSKA ul. 93 — Tel. 44-443
vošči vesele praznike in se priporoča!

MLEKARNA

Martelanc VidaTRST — Ul. MIRAMARE 50 — Tel. 29-345
vošči vsem cenj. odjemalcem vesele praznike!

ZNANI TAPETNIK

PAHOR MARIJTRST — Ul. S. ANASTASIO 12 — Tel. 61-218
Sprejema vsakovrstna naročila in popravilaZNANA SLOVENSKA TRGOVINA
Z MANUFAKTURO IN TKANINAMI**Franc Udovič**

TRST — Ul. MAZZINI 46 — Tel. 94-550

TRG PONTEROSSO 5 — Telefon 29-686

želi cenjenim odjemalcem tu in onstran meje
vesele praznike! — Pošilja darilne pakete.

ZNANO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

KANOBL MEDARDTRST — Ul. IPODROMO 16 — Tel. 90-812
želi vesele praznike

Veseli božič in uspeha polno novo leto 1959

TRGOVINA Z JESTVINAMI

V I S I N I

TRST — Ul. ROMA 15 — Tel. 32-094

TRGOVINA JESTVIN

OBERSNEL ANDREJ

TRST — Ul. MAIOLICA 1 — Tel. 93-070

TRGOVINA „PRI SONCU“

Čupše IvanManufaktura, galanterija in vse vrste perila
TRST - Ul. CORONEO - Ul. RISMONDO 1

URARNA IN ZLATARNA

ANTON MALALANOPCINE - ALPINSKA 83
Telefon 21-465

Vesele praznike

TRGOVINA S ČEVLI

MARCEL MALALANOPCINE - PROSESKA 18
Telefon 21-465

MLEKARNA

K A R I ŠTRST — Ul. S. MARCO 40
vošči cenjenim odjemalcem vesele praznike

Gostilna „NINI“

TRST — Ul. VALDIRIVO 32 — Tel. 38-915
Vošči cenjenim gostom vesele božič
in srečno novo leto 1959!

Vesele praznike želi vsem odjemalcem

TRGOVINA JESTVIN

GREGORIČ MARIJ

TRST — Ul. TORREBIANCA 43 — Tel. 24-004

Srečne praznike želi in se priporoča
KROJACNICA**Leopold PODGORNİK**

TRST — Ul. ORIANI 9 — Tel. 41-915

ZNANA KROJACNICA

Bavčar

TRST - Ul. XX SETTEMBRE 22 - Tel. 96-796

vošči vesele božične praznike in srečno novo
leto vsem svojim cenj. klijentom in znancem!

Sedlarska delavnica

IVAN DOLESTRST — Ul. GASPARE GOZZI 1
Izdeluje in popravlja aktovke, konjske
opreme, kovčke itd.

NAJLEPŠE CVETLICE DOBITE PRI

„IVANKI“

TRST — Ul. dell'ISTRIA 17 — Tel. 95-052

Obilo uspeha in sreče v novem letu 1959

želi cenjenim odjemalcem

TRGOVINA JESTVIN

OREL JOŽE

TRST — Ul. GEPPA 8 — Tel. 23-869

ZOBOZDRAVNIK

Dr. Stanislav Pavlica

TRST — Ul. RITTMAYER 13 — Tel. 31-813

Vesele praznike želi

TRGOVINA JESTVIN

Franc Resinovič

TRST — TRG Sv. FRANČISKA 8

TELEFON 36-809

TRGOVINA JESTVIN

GREGORI M.TRST — ul. D'ALVIANO 86 — Tel. 94-404
želi cenjenim odjemalcem vesele praznikeVesele božične praznike in srečno novo leto
vošči vsem odjemalcemPEKARNA **FRANCESCHINI**

TRST — Trg LIBERTA' 6 — Tel. 38-984

GOSTILNA

Pri Jožkotu

Figovec

TRST — Ulica GHEGA 3

Najboljša postrežba po najnižjih cenah!

BUFFET

Tomažič

TRST

VIA CASSA DI RISPARMIO 3 - Tel. 35-301

Kranjske klobase in kraški teran
dobiš pri Tomažiču vsak dan!TRGOVINA Z RAZNOVRSTNIM BLAGOM
ZA KROJACE IN SIVILJE*Furk Franc*

TRST — ULICA CELLINI 3

KLJUČAVNICARSKA IN MEHANIČNA
DELAVNICA*Franc Batič*TRST — Ulica CRISPI 15 — Telefon 95-214
vošči vsem znancem in prijateljem vesel božič*Jakob Vatovec nasl.*

TRST — UL. TORREBIANCA 19 — Tel. 23-587

UVOZ — IZVOZ

Jestvine, kolonialno blago, tehnični proizvodi,
kemikalije, konfekcije

Pošilja DARILNE PAKETE

Vesele božične praznike
in srečno novo leto želiTRGOVINA Z MANUFAKTURNIM BLAGOM
IN MODNO GALANTERIJU*Kristan Jusič*

TRST — UL. ROIANO 2 — Tel. 32-515

Velika izbira po najnižjih cenah!

Vesele praznike želi

MESNICA

F U K S

NABREZINA — Tel. 20-113

MIRODILNICA

*Č E K E T*TRST — UL. SOLITARIO 11 — Tel. 95-442
želi odjemalcem vesele praznike!

GOSTILNA

Ostrouška

TRST — UL. S. NICOLO' 1 — Tel. 37-918

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR JOSIP

OPČINE

NARODNA ULICA 42

Telefon 21-026

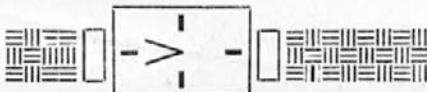
vošči cenjenim odjemalcem
vesel božič in srečno novo leto!ZNANA KROJACNICA z veliko izbiro
moderna blaga za ženske in moške**DELFA R**

TRST — UL. S. FRANCESCO 12 — Tel. 24-750

URARNA — ZLATARNA

Nikolj

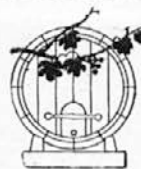
TRST - Campo S. GIACOMO 3 - Tel. 95-881

Bogata izbira švicarskih ur
in lično izdelane zlatnineVesele božične praznike
in srečno novo leto želi

GOSTILNA

Furlan

REPENTABOR

Pristna domača vina in izborna kuhinja

*Trženska**knjigarna*

TRST — UL. SV. FRANČISKA 20 — Tel. 61-792

- Najnovejše slovenske knjige
- Solske in pisarniške potrebščine
- Jugoslovanski folklorni predmeti

želi veseli božič in srečno novo leto
vsem prijateljem dobre knjige

GOSTILNA

Panada

(Lia Pipan)

Pristna vina in domača kuhinja

TRST — UL. ROSSINI 10 — Tel. 37-909

želi cenjenim gostom obilo sreče v novem letu

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO

Kerže

TRST - PIAZZA S. GIOVANNI 1 - Tel. 35-019

Emajlirani štedilniki in peči najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije, iz emajla, nerjavčega (Inox) jekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki, dekorativni predmeti umetne obrti od keramike do brušenega stekla. Lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike.

Prodaja tudi na obroke

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

Požar Artemio

TRST — UL. MORERI 7 — Tel. 28-373

Prevzema vsakovrstne tovarne prevoze za tu-
in inozemstvo po najugodnejših cenah!

ELEKTROINSTALICIJSKO PODJETJE

Milan Ambrožič

TRST — UL. MIRAMARE 29 — Tel. 29-322

Popolna oprema za električne kuhinje, lestenci ter vseh vrst električnih luči klasične in moderne oblike. Vsakovrstna popravila in naročila!

Andrej Bolko mr. ph.

Farmacevtski proizvodi in kemikalije

TRST — ULICA TORREBIANCA 21/II

Import - Export

Telefon 31-315

ZALOGA DRV IN PREMOGA

Danilo Šuligoj

OPČINE — PROSEŠKA ul. 13 — Tel. 21-044

ZALOGA VSAKOVRSNEGA
STAVBNEGA MATERIALA**DANEU ALOJZI**OPČINE — PROSEŠKA ul. 24 — Tel. 21-172
želi vesele praznike in se priporoča

TISKARNA

graphis

TRST

Ulica sv. Frančiška 20 - Tel. 29-477

vam hitro, solidno, poceni in lično iz-
dela kakršnokoli tiskovino (poročna
oznanila, voščila, posetnice, pisemski
papir, lepake in letake, brošure itd.)

Vesele praznike želi
PEKARNA **Zavadlal**
TRST — UL. ORIANI 4 — Tel. 90-200

Vesele praznike vsem znancem in prijateljem
ZALOGA PREMOMA IN DRV
ANTON FLORIDAN
TRST — Ulica RICCI 4 — Tel. 95-714

TRGOVINA JESTVIN

Gruden Josip
DEVIN — Tel. 20-205

vošči vsem odjemalcem vesel božič
in uspeha polno novo leto!

KAVARNA

Bratuž
GORICA — UL. MAMELI 4 — Tel. 34-78

„Vinoagraria“

GORICA — TRAVNIK 4 — Tel. 53-95

vošči vesele praznike!

TRGOVINA GALANTERIJ

„al risparmio“

(Mikulus Karmela)

GORICA — Ulica OBERDAN 6

PODJETJE

ČUK
GORICA

TRG CAVOUR 9 — Tel. 35-36

CORSO VERDI 26 — Tel. 21-60

Motorna kolesa, bicikli, šivalni stroji,
nadomestni deli itd.

Lambretta - motoscooter **ALDO MEROLLI**

GORICA — ULICA GARIBALDI 5 — TELEFON 27-23

Lambretta ima 63 svetovnih viškov za brzino, vzdržljivost,
moč in stabilnost.

ALDO MEROLLI - zastopnik za motorje

Lambretta 125 kcm in 150 kcm, vam poskrbi vse potrebne
dokumente za izvoz.

MESTNI STAVBENIK

Stanko
Taganel

GORICA — UL. BAIAMONTI 33

Vesele božične praznike in srečno novo leto

TRGOVINA GALANTERIJ

M. Bavcon

GORICA — UL. CARDUCCI 6 (Gosposka ul.)

KROJAČNICA

M. Bavcon

GORICA — UL. S. GIOVANNI 5 — Tel. 31-93

ELEKTRICNE in VODOVODNE NAPELJAVE

Stanko Koren

GORICA — UL. MATTIOLI 11 — Tel. 32-71

ZNANA URARNA IN ZLATARNA

ŠULIGOJ

GORICA — UL. CARDUCCI 19 (Gosposka ul.)

KLOBUCARNA

M. Leban

GORICA — UL. RASTELLO 28

Lepa izbira moških klobukov - tudi znamke
»Panizza« - ter ženskih klobukov, čepic,
dežnikov itd.

Zaloga koles, šivalnih strojev, triciklov, radij-
skih aparatov, športne in avtomobilske opreme

Josip Kerševani

GORICA — CORSO ITALIA 24 — Tel. 26-43

TRST — UL. CORONEO 15 — Import-Export

TRGOVINA JESTVIN

Velisček Teodor

GORICA — UL. MONTESANTO 91 — Tel. 32-85

Vesele praznike želi
vsem odjemalcem!

ZALOGA VINA IN LIKERJEV
TER NAJBOLJSIH BRISKIH
IN VIPAVSKIH VIN

Ivan Bric

GORICA — Ulica CROCE 4

Telefon: pisarna 34-97
stanovanje 20-70

TRGOVINA JESTVIN

Sever Mario

GORICA — UL. CARDUCCI 6 — Tel. 25-01

ZLATARNA IN URARNA

Jerkič
Ludvik

GORICA — UL. ARCIVESCOVADO 1

Kmečka banka

r. z. z. o. j.

GORICA — ULICA MORELLI 14 — TELEFON 22-06

Ustanovljena 9. 3. 1909

ZALOGA GORIVA
NA DROBNO
IN NA DEBELO

Vettrih Ivan

UVOZ — IZVOZ

GORICA

Ulica Lantieri 5
Telefon 25-27